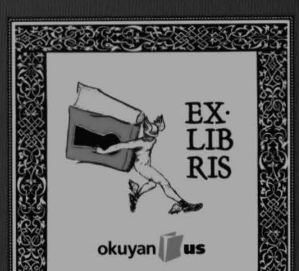
EX · LIBRIS

MTSENSK İLÇESİ'NİN LADY MACBETH'İ

NIKOLAI LESKOV

okuyan us

Büyük isimler, önemli eserler,
Türkçe'ye çevrilmemiş yazarlar,
saklı hazineler...
Bu KAYIP KLASİKLER okumak,
biriktirmek, paylaşmak ve
delirmek için...

Yaşamak için bir deliliğe
ihtiyacımız var. Aşk gibi bir şeylere,
kitap gibi bir şeylere... Kitap
'deli'leri yüzyıllardır sahip oldukları
kitapların iç kapağına üzerinde
adlarının ve kendilerini yansıtan
görsellerin yer aldığı etiketler
yapıştırdılar. **Ex Libris**...
(*Latince: ...'nın kitaplığından*)
kitabın sahibinin 'kim' olduğu kadar
kimin deli olduğunu da
anlatır aslında.

Ex Libris Okuyan Us dizisi, başka
türlü bakmaya, başka türlü
düşünmeye, başka dünyalarda kendi
dünyamızı bulmaya, yeni bir dünya
kurmaya, heyecana, eşsiz olana,
gerçeğe, gerçeğin dışına, olağandışı
dünyalara, baştan çıkmaya, ilham
almaya, eğlenmeye, şaşırmaya,
karanlığa ve aydınlığa doğru yürüyen
bir kitaplık, bir koleksiyon...

EX · LIBRIS

MTSENSK İLÇESİ'NİN LADY MACBETH'İ

NIKOLAI LESKOV

Rusça orijinalinden çeviren: Günay Çetao Kızılırmak

okuyan us

Ex-Libris 05

Mtsensk İlçesi'nin Lady Machbeth'i
Nikolai Leskov

ISBN: 978-605-4054-76-3
Sertifika No: 13838

I. Baskı: İstanbul, Nisan 2012

Rusça orijinalinden çeviren: Günay Çetao Kızılırmak
Dizi Editörleri: Cem Mumcu - Selçuk Aylar
Editör: Volga Mirgün
Yayına Hazırlayan: Seda Arıcıoğlu
Kapak ve Grafik Tasarımı: Ebru Demetgül
Film, baskı ve cilt: Duplicate Matbaa Çözümleri San. ve Dış Tic. Ltd. Şti.
Maltepe Mah. Litros Yolu Sok. Fatih San. Sit. No: 12/102 Topkapı,
Zeytinburnu, İstanbul Tel: (0212) 674 39 80, Faks: (0212) 585 00 81
Orijinal Adı: Леди Макбет Мценского уезда *(Lady Macbeth of the Mtsensk District)*
Copyright © 1865, Nikolai Leskov

Bu kitabın yayın hakları Okuyan Us'a aittir. Her hakkı saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.
© Okuyan Us Yayın Eğitim Danışmanlık Tıbbi Malzeme ve Reklam Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Fulya Mah. Mehmetçik Cad. Eser Apt. A Blok No: 30 Daire: 5-6
Fulya, Şişli, İstanbul Tel: (0212) 272 20 85 - 86 Faks: (0212) 272 25 32

okuyanus@okuyanus.com.tr
www.okuyanus.com.tr

MTSENSK İLÇESİ'NİN
LADY MACBETH'İ

NIKOLAI LESKOV

Rusça orijinalinden çeviren: Günay Çetao Kızılırmak

okuyan us

İÇİNDEKİLER

İLK BÖLÜM *7*

İKİNCİ BÖLÜM *11*

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM *17*

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM *21*

BEŞİNCİ BÖLÜM *25*

ALTINCI BÖLÜM *27*

YEDİNCİ BÖLÜM *37*

SEKİZİNCİ BÖLÜM *45*

DOKUZUNCU BÖLÜM *49*

ONUNCU BÖLÜM *53*

ON BİRİNCİ BÖLÜM *59*

ON İKİNCİ BÖLÜM *63*

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM *67*

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM *71*

ON BEŞİNCİ BÖLÜM *77*

"İlk şarkıyı söylerken kızaranın kusuruna bakılmaz."
Rus Atasözü

İLK BÖLÜM

Bizim buralarda kişi kimi vakit öyle karakterlere denk gelir ki, karşılaşmalarının üzerinden kaç yıl geçmiş olursa olsun, onları ruhu ürpermeksizin anımsayamaz. Vaktiyle korkunç bir dramın kahramanı olduğu için, bizim asilzadelerce –gamsızın tekinin ortaya attığı bir laftan esinlenilerek- *Mtsensk İlçesi'nin Lady Macbeth'i* diye anılan tüccar karısı Katerina Lvovna İzmaylova, işte bu tür karakterlerden biriydi.

Katerina Lvovna doğuştan dilber sayılmazdı ama dış görünüşü itibariyle çok hoş bir kadındı. Henüz sadece yirmi dördündeydi; boyu uzun sayılmazdı ama zarifti, boynu sanki mermerden yontulmuş, omuzları yuvarlacık, göğüsleri diri, küçük burnu dümdüz, incecik, gözleri siyah, hayat dolu, alnı beyaz ve yüksek, saçları kara, handiyse zift karasıydı. Tuskar'da[1], Kursk Eyaleti'nde oturan ailesi bizim tüccarlardan İzmaylov'a bu kızı aşk yahut başka türlü bir meyil münasebetiyle değil, öylesine, İzmaylov talip olduğu, o da yoksulluk çektiği ve koca seçecek vaziyette bulunmadığı için vermişti. İzmaylovların evi şehrimizin yoksul evlerinden sayılmazdı; İzmaylovlar birinci sınıf buğday unu satarlardı, ilçede kiraladıkları büyük bir değirmeni işletirlerdi, şehir dışında kazanç getiren bir bahçeleri, şehirde de güzel bir evleri vardı. Uzun lafın kısası varlıklı tüccarlardı. Aile de üstelik pek küçüktü: Seksenine merdiven dayamış, çoktandır dul kayınpeder

1) Kursk kentinin yanından geçen nehir.

Boris Timofeyiç İzmaylov; yine elli küsur yaşındaki oğlu, Katerina Lvovna'nın kocası Zinoviy Borisıç, bir de işte Katerina Lvovna'nın kendisi, hepsi o. Katerina Lvovna'nın Zinoviy Borisıç'la evlenmesinin üzerinden beş yıl geçmiş ama çocukları olmamıştı. Zinoviy Borisıç'ın dul kalıp da Katerina Lvovna'yla evlenmeden evvel yirmi yılını geçirdiği ilk karısından da çocuğu olmamıştı. Tanrının bu tüccar soyuna ve sermayesine hiç değilse ikinci evliliğinden bir varis bağışlayacağını düşünerek ümitlenmişti Zinoviy Borisıç, ama bu muradına Katerina Lvovna'yla da erememişti.

Çocuksuzluk Zinoviy Borisıç'ı pek çok üzüyor, üstelik sadece Zinoviy Borisıç'ı da değil, ihtiyar Boris Timofeyiç'i ve hatta Katerina Lvovna'nın kendisini de epeyce kederlendiriyordu. Bir defa, bu zincirden çözülmüş köpekleriyle, çitleri yüksek, kapıları kilitli tüccar kulesinde[2] çektiği sonsuz can sıkıntısı genç tüccar karısının içine, akıl bulanıklığına varabilen bir fenalık salıyordu. Tanrı bilir nasıl isterdi o da bir ufaklıkla ilgilenmeyi. Üstelik "neyine güvendin de evlendin; madem kısırdın ne diye adamın bahtını kapadın" türünden sitemler işitmekten de bezmişti; sanki sahiden de kocasına, kayınpederine ve onların cümle namuslu tüccar soyuna karşı bir suç işlemiş gibi.

Malın mülkün bolluğuna rağmen Katerina Lvovna'nın kayınpeder evinde sürdüğü yaşantı son derece renksizdi. Misafirliğe nadiren gider, kocasıyla birlikte yaptıkları tüccar ziyaretleri de burnundan gelirdi. Çevredekiler hep sert insanlardı, oturuşuna, kalkışına, yürüyüşüne bakarlardı; oysa Katerina Lvovna coşkun bir yaradılışa sahipti, yoksul genç kızlık yaşantısında sadeliğe ve hürriyete alışmıştı: Kovaları kaptığı gibi nehre koşsun, gömlekle iskele altında yüzsün, bahçe kapısından, yoldan geçen bir delikanlının

2) İzmaylovlar, üst tarafı kule şeklinde sivrilen eski tür bir Rus evinde oturuyor.

üzerine ay çekirdeği kabuklarını boca etsin; buradaysa her şey bambaşkaydı. Kayınpederiyle kocası erkenden kalkar, sabahın altısında fincan fincan çay içer, anında işlere girişir, kendisine de bir odadan diğerine dolanmak kalırdı: Boş gezenin boş kalfası. Her yer temiz pak, her yer sessiz ve boştu, ikonların önünde kandiller parlar, evin hiçbir köşesinde ne canlı bir soluk, ne bir insan sesi işitilirdi.

Katerina Lvovna boş odalarda öylece gezer, sıkıntıdan esnemeye başlar, merdivenden yüksek, küçük bir asma kata kurulmuş karıkoca odasına çıkardı. Orada öylece oturur, ambarların önünde kenevir lifi asanlara, un dökenlere bakar, yine esneyeceği gelirse sevinirdi; bir iki saat kestiriverir, uyandığında yine aynı can sıkıntısı, o Rus işi, tüccar evi sıkıntısı baş gösterirdi - derler ki; kendini güle oynaya asarmış kişi bu sıkıntıdan. Okumaya da hevesli değildi Katerina Lvovna, hem zaten Kiev Pateriki[3] dışında evde kitap filan da yoktu.

İşte, zengin kayınpeder evinde, şefkatsiz koca koynunda tam beş senedir bu sıkıcı hayatı sürmekteydi Katerina Lvovna, gelgelelim hiç kimse onun bu sıkıntısını zerre kadar umursamıyordu.

3) İlk Rus manastırlarından Kievo-Peçerski manastırının kuruluşu ve din adamlarının ibret dolu hayat hikâyelerinden oluşan dini bir kitap.

İKİNCİ BÖLÜM

Katerina Lvovna'nın evliliğinin altıncı baharında İzmaylovların değirmeninin bendi çöktü. Aksi gibi o vakitler değirmende çok da iş birikmişti ve hasar büyüktü; su, gevşek bendin alt payandasının altına girmişti ve bendi tutmak kolay değildi. Zinoviy Borisiç değirmene civardan bir sürü adam toplamıştı, kendi de ayrılmaksızın orada oturuyordu; ihtiyar, şehirdeki işleri tek başına yürütüyor, Katerina Lvovna'ysa kukumav kuşu gibi sıkıla bunala evde oturuyordu. Kocası gidince ilkin daha beter sıkılır oldu, sonra böylesi daha iyi gibi geldi ona - yalnızken kendini daha bir serbest hissetti. Kocasına hiçbir zaman yürekten bağlılık duymamıştı, yokluğunda hiç değilse başından bir komutan eksilmiş oldu.

Yine bir defasında Katerina Lvovna, kulesinde, pencere kenarında belirli bir şey düşünmeksizin oturuyor, esnedikçe esniyor, esnedikçe esniyordu ve en nihayetinde utanıverdi esnemekten. Dışarıda sıcak, aydınlık, cıvıl cıvıl, harika bir hava vardı, bahçenin yeşil ahşap çitinin ardında çeşit çeşit kuş bir daldan diğerine konup kalkıyordu.

"Ben ne diye esneye esneye bir hal oldum sahi?" diye düşündü Katerina Lvovna. "Bari kalkayım da avluda gezineyim veyahut bahçede dolaşayım."

Katerina Lvovna sırtına eski damasko kürkünü alıp dışarı çıktı.

Avlu aydınlık, hava mis gibiydi, ambarların önündeki galeride birileri neşeli kahkahalar atıyordu.

"Neye seviniyorsunuz böyle?" diye sordu Katerina Lvovna kayınpederinin kâhyalarına.

"Sorma Katerina İlvovna[4] anacığım, şu diri domuzu tartıyorduk da," diye yanıtladı onu ihtiyar kâhya.

"Hangi domuzmuş o?"

"Şu Aksinya domuzu, Vasiliy adında bir oğlu olmuş da bizi vaftiz kutlamasına çağırmamış," diye açıkladı bir delikanlı, cesur ve neşeli bir eda, katran karası kıvırcık saçların çerçevelediği, sakalı yeni yeni sivriliveren güzel yüzünde küstah bir ifadeyle.

Terazi koluna asılmış un fıçısının içinden, aşçı Aksinya'nın şişman, pembe yüzü göründü o anda.

"Sizi iblisler, sizi semiz şeytanlar," diye çıkışıyordu onlara aşçı, demir teraziyi eliyle yakalayıp sallanan fıçıdan çıkmaya uğraşarak.

"Yemekten önce sekiz pud[5] çekiyor, sen bir de bir sepet saman yerse bak; kantar taşı yetmez tartmaya," diye açıkladı yeniden yakışıklı delikanlı ve fıçıyı ters çevirip aşçıyı köşede duran çuval destesinin üzerine düşürdü.

Hatun şakadan söylenerek üstünü başını düzeltmeye girişti.

Katerina Lvovna iplere tutunup tahtanın üzerine çıktı ve "Söyle bakalım ben kaç pud çekerim?" dedi şakadan.

"Üç pud yedi funt[6]," diye yanıtladı aynı yakışıklı Sergey kâseye kantar taşı atıp. "Hayret!"

"Neye şaştın?"

4) Katerina Lvovna'nın baba adını yanlış telaffuz ediyor.
5) Ruslarda 16,58 kilograma denk gelen eski ağırlık ölçüsü birimi.
6) Ruslarda 409,5 grama denk gelen eski ağırlık ölçüsü birimi.

"Üç pud çekmenize, Katerina İlvovna. İnsan sizi üç gün kucağında taşıyabilir fikrimce, yine de yorulmaz, haz duyar ancak."

"İnsan değil miyim ben? Yorulursun elbet," diye yanıtladı Katerina Lvovna kızararak. Böyle laflar duymadığı epeyi olmuştu ve ani bir gevezelik etme, neşeli ve nükteli laflarla söyleşme arzusuna kapıldı.

"Hiç de bile! Ta mutlu Arabistan'a[7] kadar götürebilirdim ben sizi," diye yanıtladı Sergey onun bu sözünü.

"Yanlış düşünüyorsun, delikanlı," dedi un döken bir köylü. "Ağırlık dediğin nedir ki? Vücudumuz mu kaldırıyor sanıyorsun yükü? Vücudun ağırlığı hiçbir şey değildir, canım benim: Gücümüz, gücümüz kaldırır, vücudumuz değil!"

"Doğru, kızlığımda acayip güçlüydüm ben," dedi Katerina Lvovna yine dayanamayarak. "Öyle her erkek de gelemezdi hakkımdan."

"Ne diyorsunuz, elinizi lütfedin madem öyle", dedi yakışıklı delikanlı rica yollu.

Katerina Lvovna utandı ama elini de uzattı.

"Üf, yüzüğümü sıkmasana; acıyor!" diye haykırdı Sergey elini avucunda sıkıverince ve boş eliyle göğsünden itiverdi onu Katerina Lvovna.

Hanımının elini salıveren delikanlı iki adım öteye uçtu.

"Yaa, kadın deyip de geçmeyeceksin işte", dedi köylü hayretle.

"Olmadı, gelin bir de şöyle pehlivan gibi tutuşalım," dedi Sergey lülelerini savurarak hanımına yanaşırken.

---

7) Antik Yunanlı bilim adamı Ptolemeus "Coğrafya" adlı eserinde Arabistan'ı üçe ayırmıştır: çöllük Arabistan, taşlık Arabistan ve mutlu Arabistan. Efsanelere göre sonuncu, hoş kokular, lezzetler ve altın diyarıydı.

"Hadi bakalım" diye yanıtladı Katerina Lvovna iyiden iyiye neşelenerek ve dirseklerini hafifçe yukarı kaldırdı.

Sergey genç hanımına sarılıp onun sıkı göğsünü kırmızı gömleğine bastırdı. Katerina Lvovna azıcık omuzlarını oynatacak gibi oldu ama Sergey onu havaya kaldırıp kollarının arasında sıktı ve devrilen mizanın üzerine usulca oturttu. Katerina Lvovna az evvel böbürlendiği gücünü kullanmaya fırsat bile bulamamıştı. Mizanın üzerinde pancar gibi kızarmış vaziyette otururken omzundan kayan kürkü düzeltti, sonra ambardan sessizce çıktı, Sergey ise sertçe öksürüp seslendi:

"Sizi Tanrı efendinin budalaları sizi! Serpin hadi serpin, bırakın esnemeyi, kürekleri gevşetmeyi; kalırsa fazlası, bizimdir birazı."

Az önce olanları şuncacık önemsememiş gibi davranıyordu.

"O lanet olasıca Seryoja[8] var ya, o ne çapkındır o!" diye anlatıyordu Katerina Lvovna'nın peşinden ayağını sürte sürte yürüyen aşçı Aksinya. "Her şeysi yerli yerinde üçkâğıtçının; endam desen endam, yüz desen yüz, yakışıklılık desen o biçim. Hangi hatunu istersen anında tavlayıverir alçak, tavlar da günahlara sokar. Hercainin de teki, o ne hercaidir o!"

"Ya sen Aksinya, hmm..." dedi aşçının önünden giden genç hanım, "oğlun hayatta mı bakalım?"

"Hayatta anacağım, hayatta, ona göre hava hoş! Kimseye lazım olmadığı vakit uzun yaşar velet milleti."

"Nereden de çıktı ki bu çocuk?"

"Hiiç! Çok gezmekten çıktı, bizim milletin işleri malum, çok gezmekten hepsi."

"Şu delikanlı bizim buraya geleli çok oldu mu?"

8) Sergey isminin samimi söylenişi.

"Kimmiş o? Sergey mi?"

"Evet."

"Bir ay oldu. Evvelden Kopçonovlarda çalışıyormuş, beyi kovalamışmış." Aksinya sesini alçalttı ve şöyle sürdürdü: "Hanımıyla aşk yaşıyormuş diyorlar... Öyle de bir şeytan tüyü var, öyle de bir cesur!"

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Süt rengi sıcak bir alacakaranlık inmişti şehrin üzerine. Zinoviy Borisıç değirmenden dönmemişti henüz. Kayınpeder Boris Timofeyiç de yoktu evde; eski bir ahbabının isim gününe[9] gitmiş, kendisini akşam yemeğine de beklememelerini öğütlemişti. Yapacak bir şey bulamayan Katerina Lvovna akşam yemeğini erkenden yemiş, kulesine çekilip pencereyi açmış, söveye dayanıp ay çekirdeği soymaya koyulmuştu. Mutfakta akşam yemeğini yiyen ahali, yatmak üzere avluya dağılıyordu; kimileri ahırlara, kimileri ambarlara, kimileriyse rayihalı yüksek samanlıklara. Mutfaktan en son Sergey çıktı. Bir müddet avluda gezindi, zincirdeki köpekleri saldı ve penceresinin önünden ıslık çalarak geçerken Katerina Lvovna'ya bakıp eğilerek onu selamladı.

"Merhaba," dedi ona alçak sesle Katerina Lvovna kulesinden ve avlu çöl sessizliğine büründü.

İki dakika sonra kilitli kapının ardından birisi "Hanımefendi!" diye seslendi Katerina Lvovna'ya.

"Kim o?" diye sordu Katerina Lvovna ürpererek.

"Korkmayınız lütfen; benim, Sergey," diye yanıtladı onu kâhya.

"Ne istiyorsun Sergey?"

---

9) Hıristiyanlıkta, bir azizin anıldığı ve onunla aynı adla vaftiz edilmiş kişilerin tebrik edildiği gün.

"Size küçük bir işim düştü, Katerina Lvovna, ufacık bir ricam olacak zatıâlinizden; izin verin de yanınıza çıkıvereyim."

Katcrina Lvovna anahtarı çevirdi ve Sergey'i içeri aldı.

"Neymiş derdin?" diye sordu pencereye doğru çekilirken.

"Bana verecek bir kitabınız var mıdır acaba diye sormaya gelmiştim, Katerina İlvovna. Can sıkıntısından öleceğim de."

"Kitap bulunmaz bende Sergey; okumam ben kitap filan," diye yanıtladı onu Katerina Lvovna.

"Öyle de bir sıkılıyorum ki," dedi Sergey şikâyet edercesine.

"Sen niye sıkılasın ki!"

"Ne diyorsunuz, sıkılmaz olur muyum hiç; genç adamız ama manastırda yaşar gibi yaşıyoruz şurada, hem ileriye bakacak olduğunda da kişi, kim bilir belki tabuta girene kadar böyle yapayalnız sürüneceğini görüyor anca."

"Ne diye evlenmiyorsun madem?"

"Demesi kolay, hanımefendi! Evlen! Kiminle evleneyim ki burada? Ehemmiyetsiz bir insanım sonuçta, bey kızı bana varmaz, bizim yoksullarda da, Katerina İlvovna, kendiniz de bilirsiniz, cehalet diz boyu. Aşktan anlayabilir mi ki onlar! Zenginlerin hali de malumunuz. Mesela sizin, aklı başında her adamın gönlüne avuntu vermeniz gerekirken, halinize bir bakın, kafeste kanarya gibi tutuyorlar sizi burada."

"Evet, sıkılıyorum," dedi Katerina Lvovna kendini tutamayarak.

"Böyle bir hayat sürer de nasıl sıkılmaz kişi, a hanımefendi! Bari başkalarının yaptığı gibi dışarıda filan bir sebebiniz bulunsa diyecceğim ama onunla görüşmeniz de imkânsız."

"Yok canım... O kadar da değil. Ben bir yavrucak doğurabilseydim kendime, o zaman neşem de yerine gelirdi zannederim."

"Affınıza sığınarak bildirmeme izin verin, hanımefendi, ama çocuk dediğiniz de bir şeylerden meydana gelir, durup dururken olmaz ya. Biz de bunca sene beylerin yanında kala kala, tüccar kısmının yaşayışına baka baka bir şeylerden anlar olmuşuz değil mi ama? Bilmez misiniz şarkıyı; "Sevgili yârim elde-ırakta, sardı yüreğimi bir kahır bir tasa", işte o tasa, sizi temin ederim Katerina İlvovna, benim de yüreğime öyle bir dokunmakta ki, Şam çeliğinden bıçak verseler göğsüme saplar, sökerdim içinden, ayacıklarınız altına fırlatır atardım. O vakit işte rahat ederdim, hem de yüz kere daha rahat ederdim inanın..."

Sergey'in sesi titredi.

"Ne diye bana kalbinden bahsedip duruyorsun sen? Beni alakadar etmez. İşine git hadi, işine..."

"Hayır, hanımefendi, lütfen izin veriniz," dedi Sergey bütün vücudu titreyerek ve Katerina Lvovna'ya doğru bir adım attı. "Farkındayım, görebiliyorum ve gayet iyi hissediyorum ki siz de şu âlemde benden daha az dert çekmiyorsunuz, Katerina Lvovna, ama işte şimdi," diye ekledi soluğu kesilerek, "...şimdi, şu anda her şey sizin elinizde, her şey size bağlı."

"Ne diyorsun sen? Ne? Ne diye geldin yanıma? Atarım kendimi pencereden" dedi Katerina Lvovna kendisini tarifi imkânsız bir korkunun dayanılmaz boyunduruğu altında hissederek ve eliyle pencere eşiğine tutunarak.

"Bir tanem, hayatım! Ne diye atlayacakmışsın ki?" diye fısıldadı Sergey laubalice ve pencerenin önünden kopardığı genç hanımına sımsıkı sarıldı.

"Ay! Ay! Bırak beni," diyerek inledi ateşli öpücüklerden dermanı kesilen Katerina Lvovna, bir yandan da gayriihtiyari Sergey'in kudretli cüssesine sokularak.

Sergey hanımını çocuk gibi kucağına alıp karanlık bir köşeye götürdü.

Odaya, yalnızca Katerina Lvovna'nın karyolasının başucunda asılı duran, kocasına ait kol saatinin düzenli tik taklarıyla bozulan bir sükunet hâkim oldu, ki hiçbir şeye mâni olduğu yoktu bu sesin.

"Git," dedi yarım saat sonra Katerina Lvovna, Sergey'e bakmadan ve küçük aynasının karşısında dağılan saçlarını düzeltmeye koyuldu.

"Ne demeye gidecekmişim ki ben şimdileyin buradan!" diye yanıtladı onu Sergey mutlu bir sesle.

"Kayınpederim kapıları kilitler."

"Ah, cancağızım, ah! Demek oluyor ki bugüne değin tanıdığın kişilerin aklı kadının odasına kapıdan girmeye eriyordu ancak. Bilesin ki odana girerken olsun çıkarken olsun her yer kapıdır benim için" diye yanıtladı delikanlı galeriyi tutan direkleri göstererek.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Zinoviy Borisiç eve bir hafta daha gelmedi ve karısı bu bir hafta boyunca her allahın gecesi, sabahlara kadar Sergey'le gününü gün etti.

Bu geceler boyunca Zinoviy Borisiç'ın yatak odasına kayınpeder mahzeninden çok şaraplar getirilip içildi, çok tatlı tatlılar yendi bu odada, ev sahibesinin şekerli dudaklarından çok kereler öpüldü, yumuşacık yastıklarda kara lülelerle çok kereler oynandı. Lakin yolu her daim düz gitmez insanın, engebeler de çıkar karşısına.

Boris Timofeyiç'i uyku tutmuyordu; ihtiyar, alacalı basma geceliğiyle sessiz evin içinde dolanıp duruyor, pencerelerin kâh birine, kâh diğerine yanaşıyordu; derken bir de ne görsün?! Gelininin penceresinin altındaki direkten Sergey denen delikanlının kırmızı gömleği aşağı doğru usulcacık kaymakta. Al sana! Boris Timofeyiç yerinden fırladığı gibi delikanlıyı ayaklarından yakalayıverdi. Beriki, beyinin kulağına şöyle okkalı bir yumruk indirmek niyetiyle kolunu kaldıracak gibi oldu ama yaygara çıkacağını aklına getirerek durdu.

"Anlat bakalım, hırsız seni!" dedi ona Boris Timofeyiç. "Anlat nerelere girdin?"

"Boş ver nereye girdiğimi Boris Timofeyiç," dedi Sergey, "Nereye girdiysem de çıkmışım işte."

"Gelinle mi geçirdin geceyi?"

"Nerede gecelediğim de benim bileceğim iştir, beyim; gel sen benim sözüme kulak ver, Boris Timofeyiç. Olan oldu bir kere, elden bir şey gelmez; sen iyisi mi şu tüccar ailesinin namusuna leke sürdürme. Söyle hele benden ne dilersin şimdi? Ne yapayım da alıvereyim gönlünü?"

"Seni engerek, beş yüz kere kırbaçlamayı dilerim" diye yanıtladı onu Boris Timofeyiç.

"Suç bende, güç sende," dedi delikanlı kabullenerek. "Nereye dersen gelirim peşinden, bak keyfine, iç kanımı."

Boris Timofeyiç Sergey'i küçük taştan kilerine götürdü ve gücü tükenene kadar kırbaçladı. Gıkını bile çıkarmadı Sergey ama gömlek kolunun yarısını da kemirip attı dişleriyle.

Boris Timofeyiç Sergey'i, köseleye dönen sırtı iyileşene kadar yatması için kilerde bıraktı, yanına kil testiyle su koyup üzerine koca bir kilit vurdu, sonra oğlunu çağırması için adam yolladı.

Gelgelelim Rusya patikalarında yüz verst[10] yol dediğin bugün de öyle ha dedin mi gidilmez; Katerina Lvovna desen, Sergey'siz fazladan bir saat geçirmeyi dahi göze alabilecek durumda değildi artık. Uykusundan uyanan tabiatı ansızın öyle bir açılıp saçıldı, Katerina Lvovna öyle kararlı bir kadına dönüştü ki artık onu dizginlemek mümkün değildi. Önce Sergey'in yerini öğrendi, demir kapının ardından konuştu onunla ve anahtarları aramaya koştu. "Babacığım, Sergey'i salıver," dedi kayınpederinin karşısına çıkıp.

İhtiyar yemyeşil oldu. Günah işlemiş olsa da şu güne kadar itaatte kusur ettiğini görmediği gelininden böyle küstahça bir cüret beklemiyordu.

"Sen var ya sen..." diye başlayıp Katerina Lvovna'yı ayıplamaya girişti.

10) Ruslarda 1,06 kilometreye denk gelen eski uzunluk birimi.

"Salıver," diyordu beriki, "namusum üzerine yemin ederim ki sana, aramızda kötü bir şey olmadı henüz."

"Kötü bir şey olmamışmış!" dedi ihtiyar dişlerini gıcırdatarak. "Gecelerce ne iş gördünüz peki? Kocanın yastıklarını mı kabarttınız?"

Beriki tutturmuş - salıver de salıver.

"Madem öyle" dedi Boris Timofeyiç, "Şunu bilesin; kocan gelince senin gibi namuslu hanımının derisini ahırda kendi ellerimizle yüzeceğiz, o alçağı da yarın mahpushaneye göndereceğim."

Boris Timofeyiç'in kararı karardı amma velâkin hiçbir zaman gerçekleşemedi bu karar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Gece yatmadan evvel lapasıyla mantarını yiyen Boris Timofeyiç'in midesi ekşiyiverdi, kürek kemiğinin altına ansızın bir ağrı saplandı, midesinden boğazına korkunç bulantılar yükseldi ve sabaha karşı öldü, hem de tıpkı Katerina Lvovna'nın, saklaması için kendisine emanet edilen tehlikeli beyaz tozdan elleriyle hazırladığı özel yemeği tadan ambar farelerinin öldüğü şekilde.

Katerina Lvovna Sergey'ini ihtiyarın taş kilerinden kurtardı ve kayınpederinin çektiği dayağın acısı geçene kadar istirahat etmesi için, el âlemin bakışlarından zerrece çekinmeden, kocasının yatağına yatırdı; kayınpederi Boris Timofeyiç'i ise en ufak tereddüde mahal vermeden Hıristiyan yasalarına göre defnettiler. Kimseler de öyle pek hayret etmedi Boris Timofeyiç'in öldüğüne; mantar yemiş ölmüştü işte, birçoklarının yiyip de öldüğü gibi. Oğlunu bile beklemeden, apar topar gömüverdiler ihtiyarı, zira hava sıcaktı ve ulak Zinoviy Borisıç'i değirmende bulamamıştı. Yüz verst uzaklıkta ucuz bir ormanlık arazi denk gelmiş, Zinoviy Borisıç ona bakmaya gitmişti, kimseye de doğru dürüst açıklamamıştı gittiği yeri.

Bu işin üstesinden alnının akıyla gelen Katerina Lvovna büsbütün kırdı zincirlerini. Zaten ensesine vur, lokmasını al denilen türde kadınlardan değildi, şimdiyse aklına ne koyduğunu çözmek hepten imkânsız bir hal almıştı; ortalıkta kasım kasım kasılarak geziyor, evdeki tüm işleri yönetiyor, Sergey'i yanından bir an olsun ayırmıyordu. Avlu ahalisi bu işe şaşacak gibi olduysa da Ka-

terina Lvovna cömert eliyle herkese uzanmayı başarmış ve tüm bu hayret dalgası anında dinivermişti. "Hanımla Sergey arasında bir destan başladı," demişti işi çakanlar, hepsi o. "Kendi bileceği iş, hesabını da kendi verir" gibisinden düşünerek.

Bu arada Sergey iyileşti, doğruldu, gücü kuvveti yerine geldi, sungur gibi gezer oldu Katerina Lvovna'nın etrafında ve yine başladı aralarında canım cicim havası. Gelgelelim zaman bir tek bu ikisi için geçmiyordu; haksızlığa uğrayan koca Zinoviy Borisiç da uzun süren yokluğunun ardından evine ulaşmak için acele etmekteydi.

ALTINCI BÖLÜM

Öğleden sonra avluya kavurucu bir sıcak çöreklenmişti, kıvrak bir karasinek aman vermiyordu. Katerina Lvovna yatak odasındaki pencerenin panjurlarını kapattı, bir de yün şal gerdi üzerlerine ve yüksek tüccar yatağında Sergey'le istirahata çekildi. Uykuyla uyanıklık arasında gidip geliyordu Katerina Lvovna, üzerine bir ağırlık inmiş gibiydi, yüzünden su misali ter boşanıyordu, nefesi ateş gibi ve ağırdı. Artık uyanması gerektiğini, gidip bahçede çay içme vaktinin geldiğini hissediyordu Katerina Lvovna, ne var ki kalkamıyordu yerinden bir türlü. En sonunda aşçı gelip kapıyı çaldı: "Semaver elmanın altında, söndü sönecek," dedi ona. Katerina Lvovna güçbelâ ayıldı ve başladı kediyi okşamaya. Kedi de Sergey'le ikisinin arasına sokulmuş sürtünüyordu, öyle de sevimli, gri, boylu poslu, şişman mı şişman bir kediydi... Bıyıkları desen bey muhtarının[11] bıyıklarını andırıyordu. Katerina Lvovna kabarık tüyleri okşamaya koyuldu, kedi de ha bire suratını uzatıp duruyordu ona; küt burnunu esnek göğsüne sokuşturuyor, bir yandan da fısıl fısıl bir şarkı mırıldanıyor, sanırsın aşktan dem vuruyordu. "Bu koca kedi de nereden geldi buraya?" diye düşünüyordu Katerina Lvovna. "Kaymak koyduydum pencerenin kenarına; kesin yutar bu alçak kaymağımı. Kovalayayım hele şunu" diye geçirdi içinden ve dışarı atma

11) Diğer köylüler gibi beye vergi ödeyen, ancak bey emriyle köylülerin başına getirilmiş kişi.

niyetiyle kediyi yakalamaya davrandı, oysa hayvan sis gibi kayıp gitti parmaklarının arasından. "Nereden çıktı bu kedi yahu?" diye düşünüyordu kâbusunda Katerina Lvovna. "Yatak odamızda kedi filan yoktu hiçbir zaman, görüyor musun bak; girmiş işte!" Kediyi tekrar yakalamak istedi ama beriki yine yok oldu. "Ne oluyor böyle? Bir dakika, kedi mi ki bu sahiden?" diye düşündü Katerina Lvovna. Eli ayağına dolaşıverdi, uyku da, mahmurluk da uçtu gitti gözlerinden. Odanın içinde gezdirdi bakışlarını; kedi medi yoktu ortalıkta, yakışıklı Sergey yatağın içinde uzanmış, kudretli eliyle Katerina Lvovna'nın göğsünü ateşli yüzüne sürüyordu.

Katerina Lvovna kalktı, yatağın üzerinde oturdu, Sergey'i öptü, öptü, okşadı, okşadı, ezilen kuştüyü yastığı düzeltti ve çay içmek üzere bahçeye yollandı; güneş çoktan batmıştı, ısıttığı sıcacık yeryüzüne büyülü, şahane bir akşam iniyordu.

"Amma da uyumuşum," dedi Katerina Lvovna Aksinya'ya ve çay içmek üzere çiçekli elma ağacının altına serilmiş halıya kuruldu. "Ya şuna ne denir, Aksinyuşka?" diyerek ağzını yoklamaya koyuldu sonra aşçının, çay beziyle tabağını kurularken.

"Neye, anacığım?"

"Rüya desen rüya değil, resmen hakikatte gördüm; kedinin teki musallat oldu bana."

"Yok canım, ne diyorsun?"

"Sahi diyorum, bir kedi bana musallat oldu."

Katerina Lvovna kedinin kendisine ne şekilde musallat olduğunu anlatmaya koyuldu.

"Ne diye okşadın ki sen de onu?"

"Sorma gitsin! Kendim de bilemiyorum ne diye okşadığımı."

"Tuhaf iş, sahiden de tuhaf!" dedi aşçı haykırır gibi.

"Kendim de şaşıyorum hâlâ."

"Biri paçana yapışacak demektir bu gördüğün yahut da ona benzer bir iş gelecek başına."

"Tam olarak nasıl bir iş dersin?"

"*Tam olarak* nasıl olduğunu, canım benim, kimseler açıklayamaz sana tam olarak, amma bir şeyler olacağı kesin."

"Rüyamda ay görüp dururdum, şimdi bir de bu kedi çıktı" diye sürdürdü Katerina Lvovna.

"Ay, bebek demektir."

Katerina Lvovna kızardı.

"Sergey'i göndereyim mi huzuruna, ne dersin?" dedi sırdaşlığa soyunan Aksinya hanımının ağzını arayarak.

"Eh, olur" diye yanıtladı Katerina Lvovna, "doğru dedin, git çağır bari, çay içiririm ona da."

"Ben de diyorum ya işte çağırayım gelsin diye", dedi Aksinya kararını vererek ve ördek gibi salına salına bahçe kapısına doğru yürüdü.

Katerina Lvovna Sergey'e de anlattı kedi hikâyesini.

"Hayal işte," dedi onu dinleyen Sergey.

"Peki neden böyle bir hayal eskiden hiç yoktu, Seryoja?"

"Eskiden bir sürü şey yoktu ona bakarsan! Bir zamanlar seni gözümün ucuyla süzer de eriyip giderdim anca, oysa şimdi hale bak! Bütün o beyaz bedenine sahip oldum."

Sergey, Katerina Lvovna'ya sarıldı, havaya kaldırıp şöyle bir döndürdü onu ve şaka yollu halının üzerine attı.

"Üf, başım döndü," dedi Katerina Lvovna. "Seryoja! Buraya gelsene bir; otur hadi yamacıma" diye seslendi ona, sonra iyice bir yayılıp, gerinip gösterişli bir poz aldı.

Delikanlı eğilip beyaz çiçeklerle bezeli alçak elma ağacının altına girdi ve halının üzerine, Katerina Lvovna'nın ayakucuna oturdu.

"Sen bana bakar bakar da erirdin ha, Seryoja?"

"Erimez miydim sandın?"

"Nasıl erirdin peki? Anlat bana bunu."

"Nasıl anlatayım ki? İnsan açıklayabilir mi nasıl eridiğini? Dertlenirdim işte."

"Peki ben neden hissetmezdim Seryoja, benim için yandığını? Böyle şeyler hissedilirmiş derler."

Sergey yanıt vermedi.

"Madem benim yüzümden kederlenirdin, ne diye şarkılar söylerdin peki? Ne o? Duymaz mıydım sanıyorsun galeride söylediğin şarkıları?" diye sürdürdü sorularını Katerina Lvovna Sergey'e sokularak.

"Ne olmuş şarkı söylemişsem? Sivrisinek de ömrü boyu şarkı söyler; sevincinden değil herhalde" diye yanıtladı Sergey onu soğukça.

Sessizlik oldu. Sergey'den bu itirafları duyan Katerina Lvovna göklere uçmuş vaziyetteydi.

Konuşmak istiyordu ama Sergey suratı bir karış oturmuş susmaktaydı.

"Şu cenneti görüyor musun, Seryoja, resmen cennet!" diye haykırdı Katerina Lvovna üzerini örten çiçekli elma ağacının gür dalları arasında güzelim dolunayın ışıldadığı dupduru, mavi göğe bakarak.

Elma ağacının dal ve çiçekleri arasından sızıveren ay ışığı, sırtüstü yatan Katerina Lvovna'nın bütün yüzü ve bedeninde aydınlık, acayip lekeler bırakarak geziniyordu; hava durgundu, yalnız hafif mi hafif, sıcak bir esinti uykulu yaprakları oynatıyor, çiçeklenen ot ve ağaçların enfes kokusunu dağıtıyordu çevreye. İnsanı, nefes aldıkça mayıştıran, tembelliğe, zevke ve karanlık arzulara sürükleyen bir şeyler vardı havada.

Katerina Lvovna yanıt alamayarak sustu yine ve elma ağacının uçuk pembe çiçekleri arasından gökyüzüne bakmaya koyuldu. Sergey de susuyordu; gökyüzü ilgisini çekmiyordu onun. İki koluyla bacaklarını kucaklamış dikkatle çizmelerini süzmekteydi.

Altın gece! Sessizlik, ışık, ıtır ve diriltici, bereketli sıcaklık. Bahçenin ardındaki koyağın çok ötelerinde tiz bir ses bir şarkı tutturdu; çitin altında, gür kuşkirazlarının içinde bir bülbül şakıyıverdi ve yüksek sesle ötmeye koyuldu; uzun bir sırığa asılı duran kafeste uykulu bıldırcın bir şeyler sayıkladı, semiz bir at ahır duvarının ardında mahmur mahmur iç geçirdi, bahçe çitinin gerisindeki otlaktan neşeli bir köpek sürüsü hiç gürültü etmeden geçti ve yarı viran eski tuz depolarının şekilsiz, kara gölgesinde yitip gitti.

Katerina Lvovna dirseğine dayanarak doğruldu ve uzun bahçedeki otlara baktı; ağaçların çiçek ve dallarına çarpıp parçalanan parlak ay ışığıyla oynayıp duruyordu otlar. Kaprisli, aydınlık lekeler boydan boya yaldızlamıştı onları, ateşe üşüşen kelebekler gibi yanıp sönüyor, titriyordu üzerlerinde yahut da ağaçların altındaki tüm bu otlar ayın ağlarına yakalanmış, bir o yana bir bu yana yuvarlanıp duruyordu.

"Ah, Seryojeçka, nasıl güzel ortalık!" diye haykırdı Katerina Lvovna çevresini süzerek.

Sergey gözlerini umursamazca gezdirdi etrafta.

"Niye böyle keyifsizsin sen, Seryoja? Yoksa aşkımdan gına mı geldi sana?"

"Boş laflara lüzum yok!" dedi Sergey soğuk soğuk ve eğilip tembelce öptü Katerina Lvovna'yı.

"Hainsin sen Seryoja," dedi Katerina Lvovna kıskanarak, "oturaklı bir adam değilsin."

"Bu sözleri üzerime alınmıyorum bile" diye yanıtladı onu sakin bir sesle Sergey.

"Niye böyle öpüyorsun beni o zaman?"

Sergey bu sefer tümden sessiz kaldı.

"Kocalar karılarını öper böyle" diye sürdürdü sözünü onun lüleleriyle oynayarak Katerina Lvovna, "birbirlerinin dudağının tozunu alıverirler. Sen beni öyle bir öp ki üstümüzdeki şu elma ağacından tazecik çiçekler dökülsün yerlere. İşte şöyle, işte," diye fısıldadı Katerina Lvovna ve sevgilisinin boynuna dolanıp dudaklarına tutkulu öpücükler kondurmaya koyuldu.

"Baksana, Seryoja, ne diyeceğim," dedi az sonra Katerina Lvovna, "herkes ağız birliği etmiş gibi senin hain olduğunu söylüyor, neden acaba?"

"Kimmiş o benim hakkımda kıtır atan işgüzar?"

"Konuşuyor işte insanlar."

"Olabilir, belki de zamanında değer vermediklerimi aldatmışımdır."

"Ne diye değersiz kişilere bulaştın ki, a salak? Değersiz kişilerle ilişkiye de girmeyecektin hiç."

"Lafügüzaf! Bu işler öyle hesapla kitapla mı yapılıyor? Cazibe giriyor devreye. Sen hatunla öylesine, hiçbir niyetin olmadan günaha girmiş bulunursun, o yakandan düşmek bilmez. Al sana aşk!"

"Dinle beni, Seryoja! Ben o başkaları nasıldı bilemem, zaten bilmek de istemem; fakat bu şimdiki meselemizde aklımı bizzat nasıl çeldiğini kendin de biliyorsun. Ben bu ilişkiye kendi keyfimden girdiğim kadar senin kurnazlığın yüzünden de girdim; işte Seryoja, demem o ki, şayet beni aldatmaya kalkışırsan, beni herhangi birine ki artık kim olursa olsun değişirsen, seninle, bağışla beni canım dostum ama, şu canım sağken ayrılmam."

Sergey silkindi.

"İyi ama Katerina İlvovna, gün ışığım!" diye başladı konuşmaya. "Durumumuzu sen de görüyorsun. İşte demincek kendin de fark ettin şu aralar düşünceli olduğumu, lakin nasıl düşünceli olmayayım - onu hesap ettiğin yok hiç. Bütün kalbim kan ağlıyor belki de, ne biliyorsun!"

"Söyle derdini, Seryoja, söyle bana."

"Söylenecek bir şey yok ki! Şimdi bir defa, Tanrım sen koru, kocan baskın verdi diyelim, ne olacak? Anında "haydi, Sergey Filipıç, yolun açık olsun," diyeceksiniz bana, "yallah arka avluya, müzisyenlerin yanına"... İşin yoksa ahırdan Katerina İlvovna'nın yatak odasında mumun yanışını seyret, hanımın kuştüyü yatağını kabartmasını, meşru Zinoviy Borisıç'ı ile istirahata çekilmesini izle."

"Böyle bir şey olmayacak ki!" dedi Katerina Lvovna elini neşeyle uzatıp sallayarak.

"Nasıl yani olmayacak! Sizin için bundan öte çıkar yol yokmuş gibi geliyor bana ama. Fakat Katerina İlvovna, benim de bir kalbim var ve çekeceğim ıstırapları görebiliyorum."

"Yeter ama, kapat artık bu konuyu."

Katerina Lvovna, Sergey'in kıskançlığını bu şekilde ifade edişinden hoşlanmıştı, kahkahayı basıp tekrar öpücüklere boğdu onu.

"Bir de üstüne üstlük," diye sürdürdü Sergey başını Katerina Lvovna'nın omza kadar çıplak kollarının arasından kurtararak, "bir de üstüne üstlük, hor durumum sebebiyle her şeyi bir değil, on değil, belki bin kere evirip çevirmek zorundayım kafamda. Şayet ben sizin denginiz olsaydım, bir bey yahut da tüccar yani mesela, ömrüm boyunca yanınızdan hiç ayrılır mıydım sanıyorsunuz, Katerina İlvovna? Fakat şu durumda, bir düşünsenize,

kimim ki ben sizin yanınızda? Sizi ak ellerinizden tutup yatak odasına götürdüklerini gözüm göre göre, içim kan ağlayarak acıma katlanmaya, hatta bu yüzden ömrü hayatımı kendimi hakir bir insan gibi görerek geçirmeye mecburum. Katerina İlvovna! Ben diğerlerine benzemem, hani o kadından zevk almaktan gayrı şey düşünmeyenlere. Aşkın nasıl bir şey olduğunu hissedebiliyorum; kara bir yılan gibi kalbimi emiyor..."

"Nereden çıktı şimdi bu laflar?" dedi Sergey'in sözünü keserek Katerina Lvovna.

Acımıştı Sergey'e.

"Katerina İlvovna! Ben etmeyeyim de kimler etsin bu lafları? Nasıl etmeyeyim hem? Her şey ayan beyan ortada; öyle çok uzak bir tarihi beklemeye de gerek yok, belki de hemen yarın Sergey'in bu avluda ne izi kalacak ne tozu, var mı ötesi?"

"Hayır, hayır, deme böyle şeyler, Seryoja! Ben senden asla ayrılmam," dedi onu yine şefkatiyle yatıştırmaya çabalayarak Katerina Lvovna. "İş şayet o noktaya gelecek olursa... Dünya onunla ikimize dar gelirse yani, sen yanımda kalırsın, orası kesin."

"Böyle bir şey asla ama asla gerçekleşemez Katerina İlvovna," diye yanıtladı onu Sergey başını keder ve esefle sallayarak. "Bu aşk yüzünden hayatımdan soğudum resmen. Kendi dengimi sevmiş olsaydım hadi neyse, o zaman kafam da rahat olurdu. Sizin gibisini ebediyen sevip sarmak bana mı düşmüş? Hem metres hayatı sürmek onur verecek mi size? Kutsal ve bengi kilisenin huzurunda eşiniz olmak isterdim ben. O zaman, her ne kadar kendimi şahsınızdan her daim küçük göreceksem de, ele güne karşı zevcemi saygımla hak ettiğimi göstermiş olurdum..."

Sergey'in bu sözleri, bu kıskançlığı, bu kendisiyle evlenme arzusu ki izdivaçtan önceki ilişki ne kadar kısa sürerse sürsün

her kadının hoşuna giden bir arzudur, Katerina Lvovna'nın ayaklarını yerden kesmişti. Sergey'in uğruna ateşi ve suyu, zindanı ve çarmıhı göze almıştı artık. Onu öyle bir âşık etmişti ki kendine Sergey, Katerina Lvovna'nın bağlılığı sınır tanımayacaktı bundan böyle. Mutluluktan çılgına dönmüştü Katerina Lvovna, kanı kaynıyordu ve bir kelime daha dinleyecek durumda değildi. Sergey'in dudaklarını avucuyla kapayıverdi ve başını göğsüne bastırıp şöyle dedi:

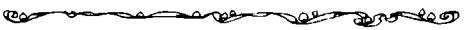
"Ben de seni tüccar yapmazsam, ben de seninle insan gibi yaşamanın yolunu bulmazsam ne olayım. Sen vakti zamanı gelene kadar beni boş yere üzme kâfi."

Ve yine öpüşmeler koklaşmalar başladı.

Ahırda derin bir uykuya yatan yaşlı kâhya, kâh haylaz çocuklar mecalsiz ihtiyarlarla dalga geçmenin en acımasız yolunu kararlaştırıyormuş gibi gülüşüp fısıldaşmalar, kâh gölde yaşayan denizkızları birilerini gıdıklıyormuş gibi tiz ve neşeli kahkahalar işitmeye başladı gecenin sessizliğinde. Bütün bu sesler, ay ışığıyla yıkanarak, yumuşacık halı üzerinde yuvarlanarak kocasının genç kâhyasıyla oynaşan Katerina Lvovna'ya aitti. Kıvırcık elma ağacından, sevgililerin üzerine tazecik ak çiçekler döküldü, döküldü de en sonunda dökülmez oldu. Kısacık yaz gecesi geçip gitmekteydi bir yandan, ay yüksek ambarın sivri çatısının ardına gizlenmişti ve yeryüzünü feri kesilen bir ışıkla yan yan süzüyordu; mutfağın çatısından kulak tırmalayıcı bir kedi düeti yükseldi, ardından tükürme, sinirli sinirli hırlama sesleri duyuldu, en sonunda iki ya da üç kedi çatıya dayalı duran payanda destesinden gürültüyle kayıverdi.

"Gidip yatalım hadi" dedi yavaşça Katerina Lvovna halının üzerinden dermanı kesilmiş gibi kalkarken. Üzerinde salt bir gömlekle bir beyaz etek, sessizliğe, ölüm sessizliğine bürünmüş

tüccar avlusu boyunca yürüdü, Sergey de peşinden gidiyor, onun halısını, haylazlık ederken fırlattığı bluzunu taşıyordu.

YEDİNCİ BÖLÜM

Katerina Lvovna mumu üfleyip yumuşak kuş tüyü döşeğe çırılçıplak uzandı ve derhal uykuya teslim oldu. Oyuna eğlenceye doymuştu, öyle derin bir uykuya daldı ki eli de sızdı, ayağı da; gclgclelim yine uyku arasında kapının açıldığını, geçenki kedinin yatağa ağır bir paçavra yığını gibi düştüğünü duyuverdi.

"Bu kedi başıma bela mıdır nedir yahu?" diye düşündü Katerina Lvovna. "Kapıyı az önce bizzat, ellerimle kilitledim, pencere de kapalı, ama yine girmiş işte. Atayım şunu dışarı," dedi Katerina Lvovna kalkmaya davranarak, ne var ki uykulu ellerine, ayaklarına söz geçiremedi; kediyse üzerine çıkmış geziniyor, dile gelmiş, akıl sır ermez bir şeyler mızırdanıyordu yine. Katerina Lvovna'nın olanca tüyleri diken diken oluverdi.

"Hayır," diye düşündü içinden, "iş başa düştü, yarın muhakkak kutsal su getirip serpmeliyim yatağa, zira şu bana musallat olan kedi pek bir acayip doğrusu."

O ara kedi suratını Katerina Lvovna'nın kulağına dayayıp mır mır da mır mır şöyle deyiverdi mi: "Benden kedi olur mu hiç! Ne münasebet! Kedi medi olmadığımı düşünüyorsun ya, Katerina Lvovna, pek haklısın aslında, zira ben saygıdeğer tüccar Boris Timofeyiç'im. Şimdilerde tek eksiğim, gelinceğizimin ikramından sonra çat diye çatlayıveren bağırsaklarım. Ondan böyle küçücük kaldım ya, gerçekte neyin nesi olduğuma aklı ermeyene kedi gibi görünüyorum. E-e, Katerina Lvovna, keyfin nasıl, afiyette misin

bakalım? Görevlerini sadakatle yerine getiriyor musun? Mezardan mahsus çıktım da Sergey Filipiç'la kocanın yatağını nasıl ısıttığınıza bakmaya geldim ben. Mır mır da mır mır, bir şey de gördüğüm de yok ki. Korkma benden. Senin şu ikram sağ olsun, gözlerim de yuvalarından uğramış baksana. Gözlerime bak, cancağızım, gözlerime, korkma!"

Katerina Lvovna baktı ve feryadı bastı. Kedi Sergey'le aralarında yatıyordu yine. Kafası, müteveffa Boris Timofeyiç'in kafası kadar vardı, gözlerinin yerinde de birer ateşten halka farklı yönlere doğru ha babam dönüyordu!

Sergey uyandı, Katerina Lvovna'yı sakinleştirip tekrar sızdı; ama hanımın uykusu kaçmıştı artık, doğrusu iyi de olmuştu.

Gözleri açık yatarken birdenbire avlu kapısından birinin girdiğini duydu. Köpekler de yerlerinden fırlayacak gibi olup vazgeçmiş, galiba kendilerini sevdirmek için gelene sokulmuşlardı. Böylece bir dakika daha geçti, sonra aşağı kapının demir mandalı tıkırdayıp açıldı. "Ya ben gaipten sesler duyuyorum ya da benim Zinoviy Borisıç bu gelen, çünkü kapı onun yedek anahtarıyla açıldı" diye düşündü Katerina Lvovna ve aceleyle Sergey'i dürttü.

"Dinle, Seryoja" dedi ve dirseğine dayanıp kulaklarını dört açtı.

Merdivenden sessizce, bir ayağını dikkatlice kaldırıp diğerinin üzerine dikkatlice basarak, yatak odasının kilitli kapısına doğru birisi yaklaşmaktaydı.

Katerina Lvovna üzerinde sırf gömleğiyle yataktan çabucak fırlayıp pencereyi açtı. Sergey aynı anda yalınayak galeriye zıpladı ve hanımının yatak odasına sızmak için defalarca kez tırmandığı direği bacaklarıyla kavradı.

"Yo, yo, inme! Şuracığa uzanıver... Uzaklaşma fazla," diye fısıldadı Katerina Lvovna ve Sergey'e ayakkabılarıyla giysilerini fırlattı pencereden, kendisi de yorganın altına dalıp beklemeye koyuldu.

Sergey, Katerina Lvovna'nın sözünü dinledi; direkten aşağı kaymak yerine galerideki tomruğun altına sığındı.

Bu arada Katerina Lvovna kocasının kapıya yanaştığını, nefesini tutup içeriyi dinlediğini duyabiliyordu. Hatta kıskanç kalbinin sık sık atışlarını bile işitiyordu, ama içini saran acıma hissi yerine kıs kıs gülme arzusuydu.

"Geçmişe mazi derler" diye düşündü masum bir bebek gibi gülümseyerek nefes alıp verirken.

Bütün bunlar on dakika kadar sürdü ama işte nihayet Zinoviy Borisiç kapının ardında dikilip karısının uyuklayışına kulak kabartmaktan sıkıldı, kapıyı çaldı.

"Kim o?" diye seslendi Katerina Lvovna biraz bekleyip sesine uykulu bir hava katarak.

"Yabancı değil" dedi yanıt olarak Zinoviy Borisiç.

"Sen misin Zinoviy Borisiç?"

"Benim ya! Duymuyorsun da sanki!"

Katerina Lvovna yine üzerinde bir gömlek, yerinden fırlayıp kocasını odaya aldı, sonra tekrar sıcak yatağına dalıverdi.

"Sabaha karşı hava soğuyor sanki" dedi yorgana sarınarak.

Zinoviy Borisiç etrafını süzerek içeri girdi, dua etti, bir mum yaktı ve bir müddet daha sağına soluna bakındı.

"Nasılsın, iyi misin?" diye sordu hanımına.

"Fena değil," diye yanıtladı Katerina Lvovna ve hafifçe doğrulup düğmesiz basma bluzunu giymeye koyuldu.

"Semaveri yaksam mı?" diye sordu.

"Lüzumu yok, Aksinya'yı ünleyiverin, o yaksın."

Katerina Lvovna çıplak ayaklarına pabuçlarını geçirip koşarak odadan çıktı. Yarım saat boyunca da dönmedi. Bu süre içinde semaveri yelleyip yaktı ve gizlice galeriye, Sergey'in yanına uğradı.

"Otur burada" dedi ona fısıldayarak.

"Kaç vakit oturacağım ki?" diye sordu Seryoja da fısıltıyla.

"Of, amma da anlayışsızmışsın! Ben diyene kadar otur işte."

Ve Katerina Lvovna onu eski yerine oturttu.

Sergey oradan, galeriden yatak odasında olup biten her şeyi duyabiliyordu. Kapının çarptığını, Katerina Lvovna'nın kocasının yanına döndüğünü duydu. Her kelimesi işitiliyordu konuşulanların.

"İki saattir neyle uğraşıyorsun?" diye sordu Zinoviy Borisiç karısına.

"Semaveri yaktım" diye yanıtladı beriki sakince. Sessizlik oldu. Sergey, Zinoviy Borisiç'ın redingotunu askıya astığını işitti. İşte yüzünü yıkıyor, sümkürüyor, oraya buraya su sıçratıyordu, işte havlu istemişti, yine konuşmalar başlamıştı.

"E-e, pederi nasıl gömdünüz?" diye sordu Zinoviy Borisiç.

"Basbayağı," dedi hanımı, "öldüler, gömüldüler."

"Hayret edilecek iş, öyle değil mi?"

"Tanrı bilir" diye yanıtladı Katerina Lvovna ve fincanları tıkırdatmaya koyuldu.

Zinoviy Borisiç yüzünde üzüntülü bir ifadeyle dolanıyordu odanın içinde.

"E-e, siz burada nasıl vakit geçirdiniz?" diye başladı tekrar karısını sorgulamaya.

"Bizim pek bir eğlencemiz yok malum; balolara gitmeyiz, tiyatroya da bir o kadar."

"Kocanıza da pek sevinmiş görünmüyorsunuz sanki" diye girdi lafa Zinoviy Borisıç ona yan yan bakarak.

"Kavuştuk diye havalara uçacak kadar genç sayılmayız artık sizinle. Nasıl sevinecekmişim hem daha? Uğraşıyorum işte, keyfiniz için koşturuyorum burada."

Katerina Lvovna semaveri getirmek üzere dışarı fırladı yine ve bir kez daha Sergey'in yanına uğradı.

"Aman ha, Seryoja, gözünü açık tut!" dedi onu dürtükleyip.

Sergey bütün bu işin sonunu kestiremese de tetikte beklemeye koyuldu.

Katerina Lvovna odaya döndü; Zinoviy Borisıç yatağın üzerine dizüstü çökmüş, boncuklu zincire bağlı gümüş saatini başucuna asıyordu.

"Ne diye yalnız olduğunuz halde yatağı iki kişilik serdiniz, Katerina Lvovna?" diye sordu birdenbire karısına manalı bir edayla.

"Devamlı sizi bekliyordum da ondan" diye yanıtladı Katerina Lvovna kocasına bakarak.

"Eksik olmayınız efendim... Peki ya bu şey şiltenizin üzerine nereden gelmiş?"

Zinoviy Borisıç çarşafın üzerindeki Sergey'e ait küçük ipekli kuşağı kaldırıp karısının gözlerinin hizasında tuttu.

Katerina Lvovna bir saniye bile düşünmedi.

"Bahçede bulmuştum," deyiverdi, "eteğime bağlamıştım."

"Ya!" dedi Zinoviy Borisıç manalı bir vurguyla, "kulağımıza sizin etekleriniz hakkında bir şeycikler geldi doğrusu."

"Neymiş o gelen?"

"Pek güzel işler karıştırdığınızı duyduk."

"İş miş karıştırmadım ben."

"Anlayacağız efendim, anlayacağız her şeyi," diye yanıtladı Zinoviy Borisiç boşalttığı fincanı karısına doğru iterek.

Katerina Lvovna sesini çıkartmadı.

"Sizin bu işlerinizi, Katerina Lvovna, olduğu gibi ortaya dökeceğiz," dedi uzun bir sessizliğin ardından bir kez daha Zinoviy Borisiç, karısına kaşlarını oynata oynata bakarken.

"Siz Katerina Lvovna'yı pek ödlek zannettiniz galiba. Doğrusu pek de korktuğu söylenemez bu laflardan," diye yanıtladı beriki.

"Nasıl! Nasıl!" dedi Zinoviy Borisiç sesini yükselterek.

"Yok bir şey, geçiniz," diye yanıtladı karısı.

"Bana baksana sen! Ağzın fazla laf yapar olmuş senin burada!"

"Susacak mıydım bir de efendim?" dedi Katerina Lvovna cevabı yetiştirerek.

"Vaziyetine biraz dikkat etsen iyi edersin."

"Dikkat edilecek bir vaziyetim yok benim. Hangi uzun dillilerin lakırdılarına kulak verdiniz bilmem ama ben de bu alaylarınıza katlanacak değilim! Bir bu eksikti başımda!"

"Hangi uzun dillerden bahsediyorsunuz siz? Aşk meşk işleriniz ayan beyan ortaya döküldü diyorum."

"Ne aşkı, ne meşki?" diye bağırdı Katerina Lvovna samimi bir hiddetle.

"Biliyorum ben ne aşkı."

"Madem biliyorsunuz o zaman açık açık söylesenize!"

Zinoviy Borisiç sustu ve boş fincanı tekrar karısına doğru itti.

"Anlaşılan söyleyecek bir şeyiniz de yok," dedi tiksintiyle Katerina Lvovna ve çay kaşığını kocasının tabağına fırlattı hırs-

la. "E-e, anlatsanıza hadi, kimi gammazladılar size? Kimmiş şu benim dostum?"

"Öğreneceksiniz, acele etmeyin o kadar."

"Sergey'le ilgili bir şeyler mi kıvırdılar yoksa?"

"Öğreneceğiz, Katerina Lvovna, öğreneceğiz. Üzerinizdeki nüfuzumuz elimizden alınmış değil, kimseler de alamaz... Kendiniz konuşacaksınız..."

"Öff! İşte buna tahammülüm yok," diye haykırdı Katerina Lvovna dişlerini gıcırdatarak ve ansızın beti benzi atmış vaziyette dışarı fırladı.

"İşte burada" dedi birkaç saniye sonra Sergey'i kolundan tutup içeri getirerek. "Şu bildiklerinizi ona da, bana da anlatın hadi. Hem belki istediğinizden de fazlasını öğrenirsiniz, kim bilir?"

Zinoviy Borisıç'ın nutku tutulmuştu. Kâh eşikte dikilen Sergey'e, kâh kollarını kavuşturmuş sakince yatağın kıyısına ilişiveren karısına bakıyor ve bu işin nereye varacağını hiç bir şekilde kestiremiyordu.

"Ne yaptığını sanıyorsun sen, yılan?" diyebildi nihayet güçlükle, koltuğundan kalkmadan.

"Anlatsana hadi o pek iyi bildiğin şeyleri" diye yanıtladı Katerina Lvovna onu küstahça. "Kötekle korkutacaktın beni ha!" diye sürdürdü sonra, gözlerini anlamlı anlamlı kırpıştırarak, "Öyle bir şey asla olmayacak, efendim; bu vaatlerini işitmeden evvel de hakkından gelmenin yolunu biliyordum ben, aynen de o bildiğimi yapacağım şimdi."

"Bu da ne demek oluyor? Defol!" diye bağırdı Zinoviy Borisıç Sergey'e.

"Yok canım!" dedi Katerina Lvovna onu kışkırtmaya çalışarak. Sonra fırlayıp kapıyı kilitledi, anahtarı cebine koydu ve tekrar düğmesiz bluzuyla yatağın üzerine serildi.

"Seryoja, gel yanıma kuşum, gel," diyerek kâhyayı yanına çağırdı.

Sergey lülelerini salladı ve hanımının yamacına ilişti cesurca.

"Tanrım! Ey, yaratan! Nedir bu başıma gelen? Barbar mısınız siz?!" diye haykırdı koltuğundan kalkarak Zinoviy Borisıç, kıpkırmızı kesilmişti.

"Ne o? Beğenemedin mi? Bak, bak, şahin bakışlım, ne de güzel!"

Katerina Lvovna güldü ve Sergey'i kocasının önünde tutkuyla öptü.

Aynı anda yanağında sağır edici bir tokat patladı ve Zinoviy Borisıç açık pencereye doğru atıldı.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

"Ah, demek öyle!.. Sağ olasın, dostum. Benim de beklediğim buydu zaten!" diye haykırdı Katerina Lvovna. "Şimdi her şey aydınlandı, senin dediğin olacağına benim dediğim olsun..."

Sergey'i tek hareketiyle itip kocasına doğru atıldı ve pencereye yetişmesine kalmadan incecik parmaklarını boğazına geçiriverdi, ham kenevir destesi gibi yere yığdı onu.

Ağır bir kütle gibi düşen ve ensesi süratle yere çarpan Zinoviy Borisıç büsbütün deliye döndü. Düğümün bu kadar hızlı bir şekilde çözülmesini beklemiyordu. Karısından gördüğü ilk şiddet, onun kendisinden kurtulmak için her şeyi yapmaya hazır olduğunu ve içinde bulunduğu durumun son derece ciddi bir tehlike arz ettiğini göstermişti ona. Zinoviy Borisıç tüm bunları bir an içinde, düşme esnasında kavrayıverdi ve sesinin hiçbir kulağa ulaşmayacağını, aksine bağırarak işi biraz daha hızlandıracağını bildiği için suskun kaldı. Gözlerini sessizce etrafta gezdirdi, öfke, sitem ve acı dolu bakışını, boğazını var gücüyle sıkmakta olan karısının üzerinde durdurdu.

Zinoviy Borisıç kendisini korumaya çalışmıyordu; sımsıkı yumruk yaptığı ellerini iki yana uzatmıştı, kasılmış gibi çırpınıyordu elleri. İçlerinden biri tamamen serbestti, diğerini Katerina Lvovna diziyle yere bastırmıştı.

"Tut şunu," diye fısıldadı Sergey'e kayıtsızca Katerina Lvovna, kocasına doğru dönerken.

Sergey beyinin üzerine oturdu, dizleriyle kollarını yere bastırdı ve Katerina Lvovna'nın ellerinin altındaki boğazı yakalamak üzere uzanmasıyla feci bir feryat koparması bir oldu. Kanlı intikam duygusu hasmını gören Zinoviy Borisıç'ın son gücünü harekete geçirivermişti; canhıraş silkinip Sergey'in dizleri altında ezilen ellerini kurtarmış, onun kara lülelerine asılıp, dişlerini vahşi bir hayvan gibi boğazına geçirmişti. Ne var ki bu hal uzun sürmedi: Zinoviy Borisıç ağır bir inilti tutturdu, başı yere düştü.

Beti benzi atmış Katerina Lvovna, neredeyse nefes alıp vermeyi bile boşlamış vaziyette kocasıyla aşığının tepesinde dikilmekteydi; sağ eliyle hantal bir dökme şamdanı ağır kısmı aşağıya gelecek şekilde üst ucundan tutuyordu. Zinoviy Borisıç'ın şakağı ve yanağından incecik bir iplik şeklinde al kanı süzülmekteydi.

"Rahip çağırın," diye inledi boğuk bir sesle Zinoviy Borisıç, başını üzerinde oturan Sergey'den tiksinir gibi, olabildiğince uzak tutmaya çalışarak. "Günah çıkaracağım," dedi sonra kelimeleri daha da anlaşılmaz bir şekilde telaffuz ederek; titriyor, saçlarının altında pıhtılaşan sıcak kanını süzüyordu yan yan.

"Böyle de idare edersin," diye fısıldadı Katerina Lvovna.

"Yeter didinip durduğun," dedi sonra Sergey'e, "adam gibi yakala şunun boğazını."

Zinoviy Borisıç hırıldadı.

Katerina Lvovna eğildi ve ellerini Sergey'in, Zinoviy Borisıç'ın boynunu sıkan ellerine bastırıp kulağını kocasının göğsüne dayadı. Beş sessiz dakika sonra doğruldu Katerina Lvovna ve "Yeter," dedi, "bitmiştir işi".

Sergey de yerden kalkıp bir oh çekti. Zinoviy Borisıç'ın ölü bedeni boğazı ezik, şakağı yarık vaziyette yatmaktaydı. Başının

sol arka tarafında küçük bir kan lekesi vardı ama saçların örttüğü, kabuk bağlayan yaracık kan sızdırmıyordu artık.

Sergey, Zinoviy Borisiç'ı, daha yakın zaman önce müteveffa Boris Timofeyiç'in kendisini kilitlediği taş kilerin altındaki bodruma götürdü ve kuleye geri döndü. Bu sırada Katerina Lvovna gömleğinin kollarını sıvamış, eteğinin uçlarını yukarı kadar çekip beline sokuşturmuş, sabunlu lifle ha gayret Zinoviy Borisiç'ın yatak odasının yerinde bıraktığı kan lekesini silmekteydi. Semaverde, Zinoviy Borisiç'ın zehirli çayla bey ruhunu hafiflettiği su soğumamıştı henüz; leke de hiç iz bırakmadan silindi gitti.

Katerina Lvovna bakır durulama kâsesini ve sabunlu lifi aldı.

"Işık tutsana," dedi Sergey'e kapıya doğru ilerlerken. "Daha aşağı, biraz daha," diyerek Sergey'in Zinoviy Borisiç'ı çukura götürürken geçmesi gereken tüm döşeme tahtalarını dikkatlice incelemeye koyuldu.

Boyalı tabanın yalnızca iki yerinde vişne büyüklüğünde iki minicik leke vardı. Katerina Lvovna onları da lifle silip yok etti.

"Gör işte gününü, karının odasına hırsız gibi sokulursan, kapılarını dinlersen böyle olur" dedi Katerina Lvovna omuzlarını dikleştirerek dönüp kilerin bulunduğu yöne bakarken.

"Geçmiş olsun," dedi Sergey de ve kendi sesinin tınısından irkildi.

Yatak odasına döndüklerinde, şafağın ince, şarabî çizgisi doğuda belirmeye başlamış, tiril tiril çiçekler giyinen elma ağaçlarını altın rengine boyamış, bahçe çitinin yeşil tahtaları arasından Katerina Lvovna'nın odasına sızıyordu.

Avluda, gocuğunu omuzlarına almış, haç çıkarıp esneyerek yaşlı kâhya gezinmekteydi ahırdan mutfak yönüne doğru.

Katerina Lvovna ipin üzerinde oynayan panjuru itinayla örtüp Sergey'i süzdü dikkatlice, ruhunun içine sızmaya çalışır gibi.

"Artık tüccar sayılırsın," dedi ak ellerini onun omuzlarına koyarak.

Sergey cevap vermedi.

Dudakları seğirmekteydi Sergey'in, hummaya tutulmuş gibi titriyordu. Katerina Lvovna'nın yalnızca dudakları soğuktu.

İki gün sonra Sergey'in ellerinde küskü ve ağır belden koca koca nasırlar oluştu; buna karşın Zinoviy Borisiç bodruma öyle bir güzel gizlenmişti ki dul karısıyla aşığının yardımı olmaksızın ahrete kadar kimse bulamazdı onu.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Sergey boynuna kan kırmızısı bir mendil sarmış, boğazının ağrır gibi olduğundan şikâyet ederek geziniyordu. Bu arada, Zinoviy Borisıç'ın diş izlerinin Sergey'in boynundan silinmesine kalmadan, Katerina Lvovna'nın kocasını merak edenler türedi. Sergey'in kendisi de herkesten sık lafını açar oldu beyinin. Akşamleyin delikanlılarla bahçe kapısının önündeki sırada otururken takıveriyordu plağı: "Hakikaten, çocuklar, bizim bey niye halen gelemedi acep?"

Delikanlılar da hayret ediyorlardı.

O sırada değirmenden, beyin çoktan at kiralayıp evin yolunu tuttuğu haberi geldi. Onu getiren arabacı, Zinoviy Borisıç'ın sanki biraz endişeli göründüğünü, kendisinden de garip bir şekilde ayrıldığını anlattı; şehre varmalarına üç verst kala, manastırın aşağısında arabadan inmiş, torbasını alıp yürümüştü. Bu hikâyeyi işitenler eskisinden de beter hayretlere düştü.

Zinoviy Borisıç kaybolmuştu, işte o kadar.

Aramalar başladı ama nafile, yer yarılmış tüccar da dibine girmişti sanki. Tutuklanan arabacının ifadesinden sadece, tüccarın nehrin yukarısında, manastırın yanında inip yürüdüğü anlaşılıyordu. Olay bir türlü açıklığa kavuşturulamadı; bu arada, dul kalıveren Katerina Lvovna da Sergey'le gönlünce vakit geçirmeyi sürdürmekteydi. Millet Zinoviy Borisıç'ın nerede olabileceğiyle ilgili türlü masallar uyduruyor, Zinoviy Borisıç'sa dönmüyor da

dönmüyordu; Katerina Lvovna eşinin mümkünü yok dönemeyeceğini en iyi bilen kişiydi.

Bu şekilde bir, iki, derken üç ay daha geçti ve Katerina Lvovna ağırlaştığını hissetti.

"Servet bizim olacak, Seryojeçka; bir mirasçı bekliyorum" dedi ve şehir meclisine şikâyette bulunmaya gitti; böyle böyle dedi oradakilere, galiba hamile olduğunu, işlerinse durduğunu söyledi; her şeyin başına geçmesine izin versinlerdi.

Ticaretin batmasına göz yumulacak değildi ya. Katerina Lvovna Zinoviy Borisiç'ın meşru karısıydı, ortada bir borç filan da yoktu, demek ki işleri ele almasına izin vermek icap ediyordu. Verildi de.

Böylece Katerina Lvovna saltanatını sürmeye başladı, Seryoja'ya da onun yanında Sergey Filipiç diye seslenir oldu insanlar; gelgelelim o sırada nereden çıktıysa çıktı, yeni bir bela geldi çattı. Valiye Livni'dan bir mektup geldi; mektubu yazan, Boris Timefeyiç'ın işleri salt kendi sermayesiyle yürütmediğini, kendi parasından ziyade küçük yaştaki yeğeni Fyodor Zaharov Lyamin'in parasını işlettiğini, bu durumun incelenmesi, işlerin olduğu gibi Katerina Lvovna'nın eline bırakılmaması gerektiğini bildiriyordu. Bu havadisi alan vali meseleyi Katerina Lvovna'ya açtı, derken, bir hafta sonra, Livni'dan ufak bir erkek çocuğuyla bir ihtiyar kadın çıkageldiler.

"Ben," dedi kadın, "müteveffa Boris Timofeyiç'in kuzeniyim, bu da yeğenim Fyodor Lyamin."

Katerina Lvovna onları kabul etti.

Avluda dikilip gelenleri ve Katerina Lvovna'nın onları kabul edişini izleyen Sergey billur gibi bembeyaz oldu.

"Neyin var?" diye sordu ev sahibesi, gelenlerin peşi sıra içeri girip, holde onları süzerek dikilen Sergey'in ölü gibi sarardığını fark ederek.

"Hiç." diye yanıtladı kâhya holden sofaya doğru dönüp. "Hey gidi Livnı, yaktın çıramızı diye düşünüyorum," dedi iç geçirerek Sergey sofa kapısını arkasından çekerken.

"E-e, ne yapacağız şimdi?" diye sordu Sergey Filipıç gece semaver başında otururlarken Katerina Lvovna'ya. "Bundan böyle, Katerina İlvovna, sizinle işimiz yaş gibi görünüyor."

"Niye yaş olsun ki, Seryoja?"

"Çünkü şimdi her şey paylaşılacak. İş kuşa döndükten sonra ne kalacak ki geriye yönetecek?"

"Kalanlar yetmez mi sana, Seryoja?"

"Benimle alakası yok yahu; lakin o mutluluğu da bir daha zor buluruz gibi geliyor bana."

"Nedenmiş o? Neden mutlu olamazmışız, Seryoja?"

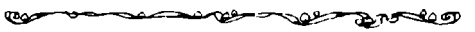
"Çünkü ben size olan sevgimden ötürü, Katerina İlvovna, sizi gerçek bir hanımefendi gibi görmeyi arzuladıydım, bundan evvel yaşadığınız şekilde değil" diye yanıtladı Sergey Filipıç. "Ama şimdi tam tersi oluyor, zira sermaye küçüldü müydü sizinle ikimiz eskisinden bile daha aşağı konuma düşeceğiz."

"Ben ister miyim hiç öyle şey, Seryoja?"

"Siz bunu sanki hiç mi hiç umursamaz gibisiniz ama Katerina İlvovna, şahsınıza olan saygım nedeniyle ve alçağıyla kıskancıyla ele güne karşı içim fena halde acıyacak. Gayet tabii ki siz nasıl isterseniz öyle olsun, ancak ben kendi hesabıma zannediyorum ki bu koşullar halinde asla mutlu olamam."

Ve Sergey, Katerina Lvovna'yı, Fedya Lyamin yüzünden, sevdiğini cümle tüccar âlemine karşı yüceltip el üstünde tutma fırsatından mahrum kalacağı, bu nedenle de dünyanın en mut-

suz insanı olacağı masalını anlatarak işledikçe işledi. Sergey lafı döndürüp dolaştırıp, bu Fedya Lyamin olmasa, kocasının ortadan kaybolmasından dokuz ay sonra Katerina Lvovna'nın çocuğunu doğuracağına, böylece bütün servetin ona kalacağına, o zaman mutluluklarının had hudut tanımayacağına getiriyordu.

ONUNCU BÖLÜM

Sonraları Sergey mirasçıdan bahsetmeyi büsbütün kesiverdi. Bu laf Sergey'in dilinden düşer düşmez, Fedya Lyamin Katerina Lvovna'nın aklına ve kalbine yerleşiverdi. Katerina Lvovna'yı düşünceli bir hal aldı, hatta Sergey'e bile şefkatini kesti. Uykusunda, işlerle ilgilenmek için dışarı çıktığında yahut tanrıya dua ederken aklında hep aynı şey vardı: "Nasıl olur? Sahiden de onun yüzünden servetten mahrum mu kalacağım şimdi? O kadar acı çektim, o kadar günaha girdim," diye düşünüyordu Katerina Lvovna, "oysa o en ufak çaba sarf etmeden geldi ve elimden alıyor... Adam olsa hadi neyse ama çocuk, küçücük oğlan..."

Dışarıda ilk soğuklar başlamıştı. Zinoviy Borisıç'tan gayet tabii herhangi bir haber çıkmış değildi. Katerina Lvovna kilo alıyor, düşünceli düşünceli gezinip duruyordu; bu arada şehir halkının diline de düşmüştü tabii: İzmaylovların gelini bugüne kadar kısırdı da, kuruya kuruya çöpe döndüydü de, şimdi karnı birdenbire nasıl oldu da şişti acaba? Ergenlik çağındaki miras ortağı Fedya Lyamin'e gelince, avluda sincap kürkünden incecik gocuğuyla geziniyor, çukurlarda biriken suların buzunu kırıyordu.

"Ah, Fyodor İgnatyıç! Tüccar oğlu olacaksın bir de!" diye bağırıyordu ona kimi vakit avludan koşar adım geçerken aşçı Aksinya. "Senin gibi tüccar evladına yakışıyor mu hiç sularla oynamak?"

Katerina Lvovna'yla yavuklusunun aklını kurcalayıp duran miras ortağı gamsız bir keçi yavrusu gibi tepiniyor, ona gözü gibi bakan ninesinin yamacında daha da gamsız bir şekilde, birine mâni olduğunu ya da birinin mutluluğunu çaldığını aklının ucuna bile getirmeden uyuyordu.

Nihayet Fedya, koşturup durmaktan suçiçeği çıkardı, bir de üstüne göğsünü üşüttü ve yatağa düştü. Önce otla böcekle iyileştirmeye çalıştılar onu, sonra hekim çağırttılar.

Hekim gelip gitmeye, ilaçlar yazmaya başladı; ninesi çocuğa ilaçlarını saati saatine ya kendi veriyor ya da Katerina Lvovna'dan vermesini rica ediyordu.

"Zahmet olacak sana, Katerinuşka" diyordu, "bak kendin de yüklüsün, anacığım, kendin de tanrının hükmünü bekliyorsun; yoruluver azıcık."

Katerina Lvovna geri çevirmiyordu ihtiyarın ricalarını. Beriki "hasta yatağında yatan Fyodor oğlan için" dua etmeye akşam ayinine mi gidecek ya da sabah ayinine katılıp ufaklık için bir dilim kutsal ekmek mi getirecek, Katerina Lvovna hastanın başında oturuyor, suyunu içiriyor, ilacını vaktinde içiriveriyordu.

Yine böyle bir keresinde Meryem'in kiliseye getirilişi bayramının arifesinde ikindi ve akşam ayinlerine gitmeye hazırlanan ihtiyar kadın Katerinuşka'dan Fedyuşka'ya göz kulak olmasını rica etti. Çocuk o günlerde sağlığına kavuşmaya başlamıştı.

Katerina Lvovna Fedya'nın odasına girdi; beriki yatağın içinde sincap kürküyle oturmuş pateriki okuyordu.

"Ne okuyorsun sen öyle, Fedya?" diye sordu ona Katerina Lvovna koltuğa oturup.

"Aziz hikâyeleri okuyorum, yengeciğim."

"İlginç mi?"

"Çok ilginç yengeciğim."

Katerina Lvovna dirseğine dayanıp dudaklarını kıpırdatan Fedya'yı izlemeye koyuldu ve ansızın şeytanlar zincirden kurtulup aklına girmiş gibi, bu çocuğun kendisine ne büyük kötülük ettiğine, o olmasa her şeyin ne kadar iyi olacağına dair eski düşüncelerine kapıldı.

"Ne olacak ki," diye düşünüyordu Katerina Lvovna, "zaten sayrı, ilaç içiyor... Hastalık bu, belli mi olur... Hekim yanlış ilaç verdi der geçerler".

"İlaç saatin geldi mi Fedya?"

"İçivereyim yengeciğim," diye yanıtladı çocuk ve kaşıktan bir yudum alıp ekledi; "Çok ilginç şeyler yazmışlar yengeciğim, azizler hakkında."

"Eh, oku bakalım," dedi Katerina Lvovna ve soğuk bakışlarını odanın içinde gezdirip ayazın desenler çizdiği camlarda durdurdu.

"Pencereleri kapamalarını söyleyeyim," dedi ve konuk odasına çıktı, oradan salona, oradan da yukarı, kendi odasına geçti ve oturdu.

Beş dakika sonra Sergey de, kenarları kedi tüyü gibi kabartılmış, Romanovski yününden[12] gocuğuyla odaya girdi konuşmadan.

"Pencereleri kapadılar mı?" diye sordu ona Katerina Lvovna.

"Kapadılar," diye yanıtladı Sergey kısaca, yanık fitilin ucunu mumun üzerinden maşayla aldı ve ocağın önünde durdu. Sessizlik odaya hâkim oldu.

"Bu akşamki ayin tez bitmez değil mi?" diye sordu Katerina Lvovna.

12) Romanovsko-Borisoglebski ilçesinde yetiştirilen ve ilçenin adını alan koyun cinsinden yapılmış gocuk.

"Yarın büyük bayram var, ayin uzun sürer," diye yanıtladı Sergey. Yine sessizlik oldu.

"Fedya'nın yanına gitmeli - yalnız." dedi Katerina Lvovna ayaklanarak.

"Yalnız mı?" diye sordu kaşlarını çatarak Sergey.

"Yalnız," diye yanıtladı beriki fısıltıyla, "ne oldu ki?"

Ve gözlerinin arasında bir ağ şimşek misali yanıp söndü; birbirlerine bir kelime daha etmediler.

Katerina Lvovna aşağı indi, boş odalarda gezindi: Her yer sessizdi, kandiller usul usul yanıyordu, duvarlarda kendi gölgesi dolaşmaktaydı; panjurlar örtülünce camlar çözülüp ağlamaya başladı. Fedya oturmuş kitabını okuyordu. Katerina Lvovna'yı görünce şöyle dedi sadece:

"Yengeciğim, bu kitabı koyup bana şu ikonluktakini verir misiniz lütfen?"

Katerina Lvovna yeğeninin ricasını yerine getirerek kitabı verdi.

"Uyusan iyi olmaz mıydı Fedya?"

"Hayır yengeciğim, ninemi bekleyeceğim."

"Ne diye bekleyeceksin ki?"

"Bana kutsanmış ekmek getireceğine söz vermişti."

Katerina Lvovna birden bembeyaz oldu: Kendi çocuğu yüreğinin altında dönüvermişti ilk kez, göğsü üşüyüverdi. Odanın ortasında dikildi biraz, sonra üşüyen ellerini ovuşturarak çıktı.

"E-e!" diye fısıldadı yatak odasına sessizce girip Sergey'i ocağın önünde aynı konumda bularak.

"Ne?" diye sordu duyulur duyulmaz bir sesle Sergey ve boğazına bir şey takılmış gibi bir öksürük tutturdu.

"Yalnız."

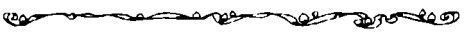
Sergey kaşlarını kaldırdı ve ağır ağır solumaya başladı.

"Gidelim," dedi ansızın kapıya dönüp Katerina Lvovna.

Sergey hızlıca çizmelerini çıkardı ve sordu:

"Ne alalım?"

"Hiçbir şey," diye yanıtladı Katerina Lvovna bir solukta ve onu elinden tutup peşi sıra usulca götürdü.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Hasta çocuk, Katerina Lvovna yanına üçüncü kez uğradığında titredi ve kitabı dizlerinin üzerine düşürdü.

"Neyin var, Fedya?"

"Üf, yengeciğim, niyeyse ürperiverdim," dedi çocuk tedirgin bir şekilde gülümseyip yatağın köşesine büzüşürken.

"Neden korktun ki?"

"Yanınızdaki kimdi yengeciğim?"

"Hani? Kimse yoktu ki yanımda, canım."

"Yok muydu?"

Çocuk yatağın ayakucuna doğru uzanıp gözlerini kıstı ve yengeciğinin girdiği kapıya bakıp sakinleşti.

"Bana öyle geldi herhalde," dedi.

Katerina Lvovna yeğeninin yattığı yatağın başlığına dayanarak durdu.

Fedya yengesine baktı ve nedense pek bir solgun göründüğünü söyledi ona.

Bu söz karşısında Katerina Lvovna yapmacık bir şekilde öksürdü ve bir şey bekler gibi konuk odasının kapısına baktı. Bir döşeme tahtası sessizce gıcırdadı yanıt olarak.

"Koruyucu meleğim aziz Fyodor Stratilat'ın hayatını okuyorum yengeciğim. Tanrıyı memnun etmenin yollarını nasıl da bulurmuş bilseniz."

Katerina Lvovna konuşmadan dikiliyordu.

"İsterseniz oturuverin yengeciğim, biraz daha okuyayım size?" dedi yeğeni ona, şefkat bekler gibi.

"Bekle, salondaki kandili düzeltip geleceğim hemen," diye yanıtladı Katerina Lvovna onu ve aceleci adımlarla odadan çıktı.

Misafir odasında birilerinin fısıl fısıl konuştuğu işitildi ama baskın gelen sessizliğin ortasında bu fısıltı çocuğun hassas kulağına ulaştı.

"Yengeciğim! Neler oluyor? Kiminle fısıldaşıyorsunuz orada?" diye haykırdı çocuk ağladı ağlayacak. "Buraya gelin yengeciğim; korkuyorum," diye seslendi bir saniye sonra daha da ağlamaklı bir sesle ve Katerina Lvovna'nın konuk odasında birine 'hadi' dediğini işitir gibi oldu, üzerine alındı bu sözü.

"Ne diye korkuyorsun ki?" diye sordu ona hafif hırıltılı bir sesle Katerina Lvovna, cesur, kararlı adımlarla içeri girip yatağın başında hastanın kapıyı görmesini engelleyecek şekilde durarak. "Yat," dedi çocuğa ardından.

"İstemiyorum yengeciğim."

"Hadi ama Fedya, sözümü dinle, yatma zamanı," diye yineledi Katerina Lvovna.

"Neden ama yengeciğim! Hiç uykum yok ki."

"Olsun, yine de yatmalısın, yat hadi," dedi Katerina Lvovna yine, değişen, müstereddit bir sesle ve çocuğu koltukaltlarından yakalayıp yatağın başucuna yatırdı.

Fedya o an çıldırmış gibi feryadı bastı; yalınayak odaya giren solgun Sergey'i görmüştü.

Katerina Lvovna avucuyla korku içindeki çocuğun dehşetten aralık kalan ağzını örttü ve bağırdı:

"Hadi çabuk; düzgün tut şunu, çırpınmasın!"

Sergey, Fedya'yı bacaklarından ve kollarından tuttu, Katerina Lvovna da mazlumun ufacık yüzünü kocaman kuştüyü yastıkla bir çırpıda örtüp, sıkı, esnek göğsüyle üzerine abandı.

Dört dakika boyunca odaya mezar sessizliği hâkim oldu.

"İşi bitti," diye fısıldadı Katerina Lvovna ve ortalığı düzenlemek için ayağa kalktı; işte o anda, bunca suçu gizlemeyi başarmış olan sessiz evin duvarları sağır edici darbelerle zangırdamaya başladı: Camlar titriyor, zemin sarsılıyor, asma kandillerin zincirleri sallanıyor, duvarlarda fantastik gölgeler geziniyordu.

Sergey titremeye başladı ve derhal kaçmaya davrandı. Katerina Lvovna da onun peşinden koştu, gürültü patırtı arkalarından geliyordu. Birtakım doğaüstü güçler günahkâr evi temelinden sarsmaktaydı sanki.

Katerina Lvovna korkunun pençesine düşen Sergey'in avluya fırlayıp panikle kendini ele vermesinden korkuyordu, fakat o doğruca kuleye yönelmişti.

Merdiveni tırmanan Sergey karanlıkta alnını aralık kalan kapıya çarptı ve batıl bir korkudan aklını adamakıllı kaybederek iniltilerle aşağıya uçtu.

"Zinoviy Borisıç! Zinoviy Borisıç!" diye mırıldanıyordu merdivenden kafa aşağı uçarken Sergey, ayakları yerden kesiliveren Katerina Lvovna'yı da peşinden sürüklüyordu.

"Nerede?" diye sordu Katerina Lvovna.

"İşte, tepemizden tepsiyle geçti. İşte, işte yine! Ay, ay!" diye bağırdı Sergey, "Gürlüyor, yine gürlüyor."

Artık, bir sürü elin dışarıdan pencereleri yumrukladığı, birinin de kapıyı zorladığı kesin olarak anlaşılmıştı.

"Aptal! Ayağa kalk hadi, aptal!" diye bağırdı Katerina Lvovna ve bu sözlerle Fedya'nın yattığı odaya daldı, onun ölü kafası-

nı yastığın üzerine uykudaymış gibi doğal bir görünüm vererek yerleştirdi ve insan yığınının abandığı kapıyı kararlı bir elle açtı.

Korkunç bir manzaraydı. Katerina Lvovna sundurmayı basan kalabalığın üzerinden ileriye baktı, yüksek çitleri aşarak avluya uzun sıralar halinde yabancı insanlar akın etmekteydi, sokağı insan seslerinden bir uğultu sarmıştı.

Katerina Lvovna neye uğradığını anlayamadan, sundurmayı kuşatan kalabalık onu ezip evin içine fırlattı.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Bütün bu kargaşa işte şöyle başlamıştı: On iki bayramlarda[13] akşam ayinlerinden önce Katerina Lvovna'nın yaşadığı, taşra da sayılsa oldukça büyük ve sanayisi gelişkin şehrin tüm kiliseleri dolup taşar; hele ki ertesi gün kutlamanın yapılacağı kilisenin bahçesinde iğne atsan yere düşmez. Bu kilisede genellikle tüccar kesimin delikanlılarından oluşan ve şarkıcılık sanatının meraklılarından bir şefin yönettiği koro şarkılar söyler.

Bizim millet dindardır, tanrının kilisesine bağlıdır ve tüm bu sebeplerden ötürü halkımız, kendi çapında sanatsever sayılır; kilisenin ihtişamı ve ahenkli org dinletisi onun en ince ve saf zevklerinden birini oluşturur. Bizde her daim, korocuların şarkı söylediği yerde şehrin yarısı toplanır, özellikle de tüccar kısmının gençleri; kâhyalar, delikanlılar, fabrikalı, imalathaneli zanaatkârlar ve hatta öteki yarılarıyla birlikte beyler; herkes bir kiliseye doluşur, herkes eşikte durmak ister, kızgın sıcakta pencere dibinde ya da buz gibi soğukta orgun oktavlarını, tenorun en kaprisli notlarını döktürüverişini dinlemeyi arzular.

İzmaylovların evinin bağlı olduğu kilisede ertesi gün azizeler azizesi Meryem Ana'nın kiliseye getirilişi şerefine kutlama düzenlenecekti, bu nedenle akşamleyin, kutlamanın arifesinde,

13) Ortodoks kilisesinin kutladığı, Paskalya'dan sonraki en önemli on iki bayram. Öyküde kutlanan Azize Meryem'in kiliseye ilk kez getirilişi bayramı bu sıralamada üçüncü bayramdır ve 21 Kasım'da kutlanır.

Fedya'nın başına anlatılan olayın geldiği sırada yani, koca şehirde ne kadar genç varsa kiliseye doluşmuştu; dağılan gürültülü kalabalık meşhur bir tenorun meziyetlerinden ve bir o kadar meşhur bir basın tesadüfen teklemelerinden bahsediyordu.

Ne var ki herkes de bu şarkıcılık konusuyla ilgileniyor sayılmazdı, kalabalığın içinde başka meselelerle ilgilenenler de vardı.

"Şu İzmayliha[14] tazesi hakkında acayip laflar dönüyor ortalıkta çocuklar," dedi İzmaylovların evine yaklaşırlarken, tüccarın birinin buhar değirmeninde çalıştırmak üzere Petersburg'dan getirttiği genç bir makinist, "diyorlar ki hanım kâhyaları Seryoja'yla her dakika gönül eğlendiriyormuş..."

"Onu duymayan mı kaldı," diye yanıtladı lacivert Çin beziyle kaplı gocuk giymiş bir genç. "Bugün kiliseye de gelmedi baksanıza."

"Ne kilisesi? Hatun rezilliği öyle bir ele almış ki ne Tanrı'dan, ne vicdanından, ne de insanların bakışlarından çekiniyor."

"Bak hele, ışıkları yanıyor," dedi makinist panjurlar arasındaki aydınlık çizgiyi işaret ederek.

"Aralıktan bakıversene ne yapıyorlar?" diyerek dürttü onu birkaç kişi.

Makinistin, iki ahbabının omuzlarına dayanıp gözünü panjurun aralığına dayamasıyla feryadı basması bir oldu:

"Kardeşler, canlar! Boğuyorlar, içeride birini boğuyorlar!"

Makinist çıldırmış gibi panjuru yumruklamaya koyuldu. On kişi de onunla bir olup yumruklarını çalıştırmaya başladılar.

Kalabalık an be an çoğalıyordu. Sonunda bildiğimiz İzmaylov evinin kuşatılması hadisesi yaşandı.

14) İzmaylova soyadının alaycı bir üslupla söylenişi.

"Kendim gördüm, kendi gözlerimle gördüm," diye şahitlik ediyordu ölü Fedya'nın başında makinist, "bebe döşekte devrilmiş yatıyordu, ikisi bir olmuş boğazlıyorlardı onu."

Sergey'i hemen o akşam götürdüler karakola, Katerina Lvovna'yı ise yukarıdaki odasına çıkarıp başına iki nöbetçi diktiler.

İzmaylovların evinde dayanılmaz bir soğuk vardı: ocaklar yakılmıyor, kapı kapanmak bilmiyordu; bir meraklı kafilenin yerini anında yenisi alıveriyordu çünkü. Herkes tabutunda yatan Fedya'ya ve kapağı uzun bir örtüyle kaplı diğer büyük tabuta bakmaya geliyordu. Fedya'nın alnına, kafatasının açılmasıyla oluşmuş kırmızı yara yerini gizleyen beyaz atlastan bir şerit[15] dolanmıştı. Adli tıp otopsisi Fedya'nın boğularak öldürüldüğünü ortaya çıkardı ve cesedin yanına getirilen Sergey, rahibin ahret gününe ve pişman olmayanların cezalandırılacağına dair ilk sözlerini işitir işitmez ağlayıp, açık yüreklilikle yalnızca Fedya cinayetini itiraf etmekle kalmadı, cenazesiz gömdüğü Zinoviy Borisıç'ın da topraktan çıkarılmasını rica etti. Katerina Lvovna'nın kocasının kuru kuma gömülmüş cesedi henüz tam olarak çürümemişti, çıkarıp büyük bir tabuta koydular onu. Sergey, herkesi dehşete düşürerek, bu iki cinayette de suç ortağının hanımı olduğunu bildirdi. Katerina Lvovna sorulan tüm soruları yalnızca "bütün bunlardan haberim yok" diyerek yanıtlıyordu. Sergey'i onunla yüzleştirip suçlarını ortaya dökmeye zorladılar. İtirafları dinleyen Katerina Lvovna Sergey'e dilsiz bir hayretle ama öfkelenmeden baktı ve şöyle dedi kayıtsızca:

"Mademki onun canı bunları söylemeyi istemiş benim de sakınacak bir şeyim yok: Öldürdüm."

"Ne için?" diye sordular ona.

15) Hıristiyanlarda ölünün alnına bağlanan, üzerine dini tasvir ve yazılar işlenmiş şerit.

"Onun için," diye yanıtladı Katerina Lvovna başı eğik Sergey'i göstererek.

Suçluları hapse attılar, toplu bir merak ve öfke uyandıran tüyler ürpertici olay çok kısa bir süre içinde neticelendi. Şubat ayının sonunda ceza mahkemesi Sergey ve üçüncü dereceden tüccar[16] İzmaylov'un dulu Katerina Lvovna'ya, pazar meydanında kamçılanıp kürek cezasına çarptırılacaklarına ilişkin kararı açıkladı. Mart başlarında bir sabahın ayazında işkenceci, Katerina Lvovna'nın çıplak beyaz sırtına belirlenen miktarda mora çalan al yarayı açtı, sonra Sergey'in omuzlarına da aynı miktarda kamçı darbesini indirip güzel yüzüne üç kürek damgası vurdu.

Tüm bu süre boyunca Sergey her nedense halk arasında Katerina Lvovna'dan daha çok merhamet uyandırdı. Siyah idam sekisinden pislik ve kana bulanmış vaziyette inerken düşüp duruyordu Sergey. Katerina Lvovna'ysa, sırf kalın gömlekle kaba tutuklu önlüğü paramparça sırtına değmesin diye çabalıyordu.

Hatta cezaevi hastanesinde çocuğunu kucağına verdiklerinde bile "Ne hali varsa görsün!" deyip duvara dönmekle yetindi, ne ah etti ne şikâyet, sert karyolaya göğüs üzeri kapaklandı sadece.

16) Rusya'da 1775 yılında tüccar sınıfı üç dereceye ayrılmıştı. Tüccarlar servetlerinin boyutuna göre bu üç dereceden birine mensup sayılıyordu. Üçüncü dereceden tüccarlar en küçük servet sahiplerinin dâhil olduğu kesimi oluşturuyordu. Bu reformla birlikte tüccarlar kimi önemli haklar kazanmıştı, üç dereceden birine girebilenler kimi vergilerden ve zorunlu askerlik hizmetinden muaf tutuluyordu.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sergey ve Katerina Lvovna'nın katıldığı tutuklu kafilesi, baharın adı ancak takvimlerde anıldığı sıra, yani halk deyişiyle güneş "pırıl pırıl pırıldar ama sıcak sıcak ısıtmazken" çıktı yola.

Katerina Lvovna'nın çocuğunu ihtiyar kadına, Boris Timofeyiç'in kız kardeşine verdiler, zira kanunen öldürülen kocanın oğlu sayılan bebek tekmil İzmaylov servetinin de tek mirasçısı olarak kalmıştı. Katerina Lvovna buna sevindi ve çocuğu son derece kayıtsız bir şekilde verdi. Birçok aşırı tutkulu kadında olduğu gibi onda da, babaya duyduğu sevgiden çocuğun payına bir nebzecik olsun düşmemişti.

Mamafih, Katerina Lvovna için ne ışık, ne karanlık, ne yokluk, ne varlık, ne sıkıntı, ne neşe - hiçbir şey mevcut değildi, hiçbir şeye anlam yüklemiyor, kendi de dâhil kimseyi sevmiyordu. Sabırsızlıkla beklediği tek şey kafilenin yola çıkmasıydı, zira yolda Seryojeçka'sıyla görüşebilmeyi umuyordu, yavrucaksa aklından uçup gitmişti bile.

Ümitleri boşa çıkmadı Katerina Lvovna'nın; ağır zincirlere vurulan damgalı Sergey onunla aynı grubun içinde hapishane kapısından çıktı.

İnsan, her tür berbat duruma elinden geldiğince alışır ve her durumda elinden geldiğince kendine ait cılız sevinçlerin peşine düşme kabiliyetini muhafaza eder; fakat Katerina Lvovna'nın herhangi bir şeye uyum sağlamaya ihtiyacı yoktu: Sergey'i ye-

niden görebiliyordu ve yakınındayken sürgün yolu da mutluluk vaat ediyordu ona.

Renkli çuval bezinden torbasına pek az değerli eşya ve ondan da az para koymuştu Katerina Lvovna. Ama o kadarını bile Nijni'ye varmadan çok önce, duraklama yerlerinde erbaşlara dağıttı; Sergey'le yan yana yürüyebilmek, karanlık gece vakitlerinde, konakladıkları hapishanenin dar koridorunun soğuk bir köşesinde ona bir saatçik sarılabilmek için.

Gelgelelim damgalı ahbabı nedense pek hoyrat davranır olmuştu Katerina Lvovna'ya: Her konuşmalarında tersliyor, berikinin yemeden içmeden, sönük cüzdanındaki kendinin de ihtiyaç duyduğu çeyrekliği harcayarak ayarladığı gizli buluşmalara fazlaca kıymet vermiyordu; hatta bir kaç kez şöyle şeyler dediği olmuştu:

"Benimle koridor köşelerini süpürmeye çıkacağına erbaşa kaptırdığın paraları elime versen daha iyi olurdu".

"Topu topu bir çeyreklik verip verdiğim, Seryojeçka," diyerek kendini savunmaya çalışıyordu Katerina Lvovna.

"Çeyreklik dediğin para değil mi? Adım başı çeyreklik buluyorsun galiba, ha bire onun bunun avucuna tutuşturduğuna bakılırsa."

"Hiç değilse görüşmüş olduk, Seryoja."

"Sorma, bunca eziyetten sonra görüşmek de ne zevk, ne zevk! Şu buluşmaları geçtim, yaşamaktan bin kere usanmışım ben."

"Benim hiçbir şey umurumda değil, Seryoja, ben seni göreyim kâfi."

"Saçmalık tüm bunlar," diye yanıtlıyordu onu Sergey.

Katerina Lvovna bu lafları işittiğinde ya dudaklarını kanatasıya ısırıyor, ya da gece buluşmalarının karanlığında ağlamaya hiç de alışık olmayan gözlerinde öfke ve infial yaşları beliriyordu;

ama dayanıyordu her şeye, sesini çıkarmıyor, kendi kendini aldatmaya çalışıyordu.

Böylece, bu yeni ilişkiyi sürdürerek Nijni Novgorod'a kadar vardılar. Burada kafileleri, Moskova yolundan Sibirya'ya devam eden başka bir kafileyle birleşti.

Her türden insanın bir araya geldiği bu büyük kafilenin kadın bölümünde iki pek renkli şahsiyet vardı; birisi Yaroslavlı asker karısı Fiona - çekici, gösterişli bir kadın, uzun boylu, gür siyah saçları örgülü, gür kirpikleri baygın kestane gözlerini esrarengiz bir duvak gibi gölgeliyor - diğeriyse on yedi yaşında uzun yüzlü bir sarışın -uçuk pembe tenli, hokka ağızlı, taze yanaklarında gamzeler, altın rengine kaçan kumral lüleleri çuval bezinden tutuklu bandının altından şımarıkça saçılıyor alnına. Bu kıza kafile içinde Sonetka diyorlardı.

Dilber Fiona yumuşak, uyuşuk bir mizaca sahipti. Kafilesinde onu tanımayan yoktu ve erkeklerden hiçbirisi bu kadını elde ettiğine aman aman sevinmiyor, başka bir talibini aynı şekilde ödüllendirdiğini gördüğünde de üzülmüyordu.

"Fiona teyzemiz çok iyi hatundur, kimseleri üzmez," diyordu tüm tutuklular onun için şaka yollu.

Sonetka ise tamamen başka türlüydü.

Onun için şöyle diyorlardı:

"Oynak; ellerinin arasında döner döner ama avucuna düşmez bir türlü."

Sonetka zevk sahibiydi, seçiciydi, hatta belki fazla seçici; tutkunun kendisine yavan bir mantar halinde değil, leziz, hoş kokulu çeşnilere bandırılarak, çile ve fedakârlıklar pahasına getirilmesini istiyordu. Fiona Rus saflığı demekti; birisine "git başımdan" demeye bile üşenir, bilip bildiği hatun olduğudur. Eşkıya çete-

lerinde, tutuklu kafilelerinde ve Petersburg'un sosyal-demokrat komünlerinde böyle kadınlara büyük değer verilir.

Bu iki kadının Sergey ve Katerina Lvovna'yla aynı kafileye düşmesi, sonuncu için trajik bir anlam kazandı.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Birleşik kafilenin Nijni'den Kazan'a doğru topluca hareket edişinin ilk günlerinden itibaren Sergey ayan beyan asker karısı Fiona'nın gönlünü kazanmaya soyundu ve doğrusu hüsrana da uğramadı. Mahmur dilber Fiona, Sergey'e öyle uzun boylu azap çektirmedi, iyiliği yüzünden kimseye çektirmediği gibi. Üçüncü ya da dördüncü konaklama yerine vardıklarında Katerina Lvovna, alacakaranlığın inmesiyle, yine rüşvetler vererek Seryojeçka ile bir buluşma ayarlamıştı ve yerinde uyumadan yatıyordu, her an nöbetçi erbaşın gelip kendisini hafifçe dürterek "çabuk ol, koş hadi " demesini beklemekteydi. Kapı açıldı ve içerideki kadınlardan biri koridora fırladı, kapı bir kez daha açıldı ve bir kadın tutuklu daha kerevetinden sıçrayıp kılavuzun peşine düştü ve işte nihayet, Katerina Lvovna'nın üzerini örten önlüğü de birisi çekiştirdi. Genç kadın, mahkûm böğürlerinin sürtüne sürtüne aşındırdığı kerevetten hızlıca kalktı, önlüğünü omuzlarına alıp önünde dikilen kılavuzu itti.

Katerina Lvovna koridordan geçerken kâse içinde kör bir mumun aydınlattığı bir köşede uzaktan hiçbir şekilde fark edilmemeyi başaran iki ya da üç çifte takıldı. Erkekler koğuşunun önünden geçerken de kapıya oyulmuş küçük pencereden, tutulmaya çalışılan gülüşme seslerini duyar gibi oldu.

"Keyifler gıcır," dedi homurdanır gibi Katerina Lvovna'nın kılavuzu, sonra onu omuzlarından tutup bir köşeye itti ve uzaklaştı.

Katerina Lvovna'nın bir eli bir önlük ve sakala değdi; diğer eli ateş gibi yanan bir kadın yüzüne dokundu.

"Kim o?" diye sordu Sergey alçak sesle.

"Asıl sen ne geziyorsun burada? Yanındaki kim?"

Katerina Lvovna karanlıkta rakibinin başörtüsünü çekti. Beriki kenara kaydı, sonra koridora fırladı ve birine çarptıktan sonra hızlıca uzaklaştı.

Erkekler koğuşu sakinleri topluca makaraları koyuverdi.

"Alçak!" diye fısıldadı Katerina Lvovna ve yeni arkadaşının başından sıyırdığı örtünün ucunu Sergey'in suratına çarptı.

Sergey elini kaldıracak gibi oldu ama Katerina Lvovna koridordan rüzgâr gibi geçip koğuşunun kapısını buldu. Erkeklerin kaldığı odadan yükselen kahkaha sesi, peşi sıra öyle bir gürültüyle tekrarlandı ki mum kâsesinin önünde uyuşuk uyuşuk dikilip çizmesinin ucuna tüküren nöbetçi başını kaldırıp "Susun!" diye kükredi.

Katerina Lvovna sessizce uzandı ve sabaha kadar öylece yattı. Kendi kendisine "sevmiyorum ki onu" demek istiyor ama daha da tutkuyla, daha da çok sevdiğini hissediyordu Sergey'i. Ve işte gözlerinin önünde, Sergey'in *diğer* kadının başının altında titreyen avucu, onun ateş gibi yanan omuzlarını saran eli canlanıp duruyordu.

Zavallı kadın ağladı ve elinde olmadan, kendi başının altında dursun diye o avucu, isterik bir şekilde titreyen omuzlarını sarsın diye de öteki eli çağırmaya koyuldu.

"Örtümü geri ver ama, hadi," diyerek uyandırdı onu sabahleyin Fiona.

"Ah, sendin demek?.."

"Ver hadi, lütfen!"

"Ne diye ayırıyorsun bizi?"

"Niye ayıracakmışım ben sizi? Hem niye sinirleniyorsun ki, aramızda ne aşk var, ne de ciddi bir alaka."

Katerina Lvovna bir an düşündü, sonra geceleyin başından çekip aldığı örtüyü yastığının altından çıkarıp Fiona'ya fırlattı ve duvara döndü.

Rahatlamıştı.

"Aman," dedi kendine, "şu boyalı korkuluğu mu kıskanacağım! Canı cehenneme! Kendimi onunla kıyaslamaktan bile tiksinirim!"

"Bana bak, Katerina İlvovna," dedi ertesi gün yola çıktıklarında Sergey, "öncelikle şunu aklına sok, ben Zinoviy Borisiç değilim, dahası artık senin tüccarlığının da pek esamesi okunuyor sayılmaz, o yüzden fazla havalanmamanı rica edeceğim. Arlı arından, huylu huyundan vazgeçmez."

Katerina Lvovna bu sözleri yanıtsız bıraktı. Bir hafta boyunca ne tek laf etti, ne de yüzüne baktı Sergey'in. Dargın taraf kendisi olduğu için kişilikli davranmayı başarıyor, bu ilk kavgalarında barışmak için ilk adımı atan kişi olmak istemiyordu.

Katerina Lvovna Sergey'e kızadursun, Sergey de allanıp pullanıp akça Sonetka'yla cilveleşmeye başlamıştı. Kâh manalı bakışlar fırlatarak selamlıyor, kâh gülümsüyor, kâh karşısına çıktı mı yanına çekip sarmalamaya kalkışıyordu onu. Tüm bunları gören Katerina Lvovna'nın yüreği daha da kabarıyordu.

"Barışsam mı şununla ne yapsam?" diye düşünüyordu bastığı yeri görmeden tökezleye tökezleye yürürken.

Ne var ki gururu, yanına gidip de barışmaya şimdi her zamankinden daha fazla engel oluyordu. O sırada Sergey Sonetka'yı daha bir ısrarla sıkıştırır olmuştu; üstelik eller arasında kıvrılıp kıvrılıp avuçlara bir türlü düşmeyen ulaşılmaz Sonetka'nın birdenbire yola gelmeye başladığını görebiliyordu herkes.

"Beni dert edip sızlanıyordun," dedi bir keresinde Fiona Katerina Lvovna'ya, "ben ne yaptım ki sana? Geldi geçti benimkisi, sen asıl Sonetka'ya dikkat et."

"Kahrolsun gururum; muhakkak, hemen bugün gidip barışacağım," diye kararını veren Katerina Lvovna, artık sadece bu barışma işini en iyi şekilde kotarmanın yolunu düşünüyordu.

Bu zorlu durumdan Sergey'in kendisi kurtardı onu.

"İlvovna!" diye seslendi bir mola sırasında. "Bu gece bir dakikalığına yanıma geliver, bir şey konuşacağım."

Katerina Lvovna cevap vermedi.

"Ne o kızıyor musun hâlâ, gelmeyecek misin yoksa?"

Katerina Lvovna yine bir şey söylemedi. Ne var ki Sergey ve Katerina Lvovna'yı gözlemleyen herkes, onun konak yerine yaklaştıkça erbaşa sokulmaya başladığını ve en sonunda biriktirdiği on yedi kapik sadakayı adamın avucuna tutuşturduğunu gördü.

"Birikir birikmez on kapik daha eklerim üstüne," dedi Katerina Lvovna yalvararak.

Erbaş parayı kol kapağının altına sakladı ve "Tamam," dedi.

Bu müzakerelerin bittiğini gören Sergey hoşnutça boğazını temizledi ve Sonetka'ya göz kırptı.

"Sen yok musun sen, Katerina İlvovna!" dedi konak evinin girişindeki basamakta sarılırken ona. "Koca âlemde bu kadını kimselere değişmem, çocuklar."

Katerina Lvovna kızardı, mutluluktan boğulacak gibi oldu.

Geceleyin kapının usulca aralanmasıyla yerinden fırladı; titriyor, elleriyle karanlık koridorda Sergey'i arıyordu.

"Katya'm[17] benim!" dedi Sergey ona sarılırken.

17) Katerina isminin samimi söylenişi.

"Taşyüreklim!" diye yanıtladı gözyaşlarının arasından Katerina Lvovna ve dudaklarını onunkilere yapıştırdı.

Nöbetçi koridorda geziniyor, durup durup çizmelerine tükürüyor, sonra tekrar dolanmaya koyuluyordu, kapıların ardında yorgun tutuklular horluyor, bir fare tüy kemiriyor, ocağın altında çekirgeler birbirlerini bastırmaya çalışarak cırlıyor, Katerina Lvovna'ya gelince - sefasını sürüyordu.

Gelgelelim coşku duruldu ve kaçınılmaz bayağı konuşmalar işitildi.

"Canım feci şekilde yanıyor, ayak bileğimden ta dizime kadar sızım sızım sızlıyor kemiklerim," dedi Sergey, Katerina Lvovna'ya dert yanarak; koridorun köşesinde yere oturmuşlardı.

"Ne yapsak ki, Seryojeçka?" diye sordu onun önlüğünün altına sığınmış oturan Katerina Lvovna.

"Kazan'da revire gitmek için izin mi istesem?"

"Ah, Seryoja, neler diyorsun sen?"

"Ne yapayım ama, fena acıyor canım."

"Ya sen kalırsan da beni sürerlerse?"

"Ne yapalım peki? Zincir sürtünüyor, inan ki kemiğime saplanıyor sanıyorum. Aslında şöyle ipekli çorap filan olsaydı araya sıkıştırıverirdim," dedi Sergey bir dakika sonra.

"Çorap mı? Bende kullanılmamış bir çorap var Seryoja."

"Ne diyorsun!" dedi Sergey.

Katerina Lvovna bir kelime daha etmeden yerinden fırlayıp koğuşuna gitti, kerevete oturup çantasının altını üstüne getirdi ve yine aceleyle, elinde Bolhov yapımı lacivert, yanları parlak şeritli bir çift ipek corapla Sergey'in yanına döndü.

"Şimdi idare edebilirim işte," dedi Sergey son çorabını alıp Katerina Lvovna'yla vedalaşırken.

Katerina Lvovna mutlu mutlu kerevetine döndü ve derin bir uykuya daldı.

Kendinden sonra koridora Sonetka'nın çıktığını ve oradan ancak sabaha karşı sessizce döndüğünü işitmedi.

Bütün bunlar Kazan'a yalnızca iki durak kala gerçekleşti.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Kararsız bir rüzgâr ve karla karışık yağmurla yoğrulan soğuk kapalı gün, boğucu konaklama yerinin kapısından çıkan kafileyi asık bir çehreyle karşıladı. Katerina Lvovna oldukça dinç bir şekilde çıktı dışarı fakat sıraya girer girmez titremeye başladı, rengi yeşile kesti. Gözleri karardı, bütün kasları sızlayıp gevşedi. Katerina Lvovna'nın karşısında pek iyi tanıdığı kenarları parlak şeritli lacivert ipek çorapların içinde Sonetka dikilmekteydi.

Yarı ölü yarı diri koyuldu Katerina Lvovna yola; gözleri Sergey'e korkunç bir ifadeyle ve hiç kırpışmadan bakıyordu.

İlk molada usulca Sergey'in yanına gidip "alçak" diye fısıldadı ve ansızın iki gözünün ortasına tükürüverdi.

Sergey onun üzerine atlamak istedi ama tuttular.

"Görürsün sen gününü!" dedi Sergey yüzünü silerken.

"Vay be, hakkından nasıl geleceğini biliyor doğrusu," diyerek dalga geçti Sergey'le tutuklular, Sonetka da neşeli bir kahkaha patlattı.

Çevirdiği bu entrika tam da sevdiği türdendi Sonetka'nın.

"Ben de bunu senin yanına bırakırsam ne olayım," dedi Sergey Katerina Lvovna'ya, tehdit eder gibi.

Kötü hava ve yoldan bitkin düşen Katerina Lvovna geceleyin vardıkları yeni konak evinin kerevetinde paramparça ruhuyla tedirgin bir uykuya daldı ve kadın kışlasına iki kişinin girdiğini duymadı.

İkilinin gelişiyle Sonetka kerevetinin üzerinde doğruldu ve içeri girenlere eliyle Katerina Lvovna'yı işaret etti, sonra tekrar yatıp önlüğüne sarındı.

Aynı anda biri Katerina Lvovna'nın önlüğünü başına geçirdi ve kaba gömlek dışında bir şeyin örtmediği sırtına iki kat yapılmış urganın sert ucunu olanca köylü kuvvetiyle indirmeye koyuldu.

Katerina Lvovna haykırdı ama başına geçirilen önlüğün altından duyulmuyordu sesi. Sıyrılmaya çalıştı fakat onu da başaramadı - omuzlarında oturan iriyarı mahkûm ellerini tutuyordu.

"Elli," dedi sonunda saymayı bitirip Sergey'e ait olduğunu tanımakta kimsenin zorlanmadığı ses ve gece ziyaretçileri anında kapının ardında yok oldu.

Katerina Lvovna başını örtüden kurtararak yerinden sıçradı, kimseler yoktu ortalıkta; yalnız az ötede birisi önlüğünün altında pis pis kıkırdıyordu. Katerina Lvovna, Sonetka'nın gülüşünü tanıdı.

Aşağılanmışlığının ölçüsü yoktu artık, ruhunda köpüren kinin de ölçüsü yoktu. Çıldırmış gibi ileri doğru atıldı Katerina Lvovna ve kendisini yakalayan Fiona'nın göğsüne kapaklanıverdi çıldırmış gibi.

Daha kısa bir süre önce vefasız aşığını günahın lezzetiyle coşturan geniş göğsün üzerine dayanılmaz acısını akıtıyordu Katerina Lvovna ve aptal, gevşek rakibine bir çocuk annesine nasıl sokulursa öyle sokuluyordu. Eşitlerdi şimdi; değerleri eşitlenmiş, ikisi de terk edilmişti.

Eşitlerdi ya! Başına gelen her olayın kölesi Fiona ve aşk dramının eyleyicisi Katerina Lvovna!

Mamafih Katerina Lvovna'nın artık hiçbir şeye gücendiği yoktu. Gözyaşlarını döktükten sonra adeta taş kesilmişti ve son derece metin bir edayla yoklamaya çıkmaya hazırlanıyordu.

Davul çalmaktaydı: Güm güm de güm güm; avluya zincirli ve zincirsiz mahkûmcağızlar dökülüyordu- Sergey, Fiona, Sonetka ve Katerina Lvovna, eski gelenekçiyle[18] Yahudi, Polonyalıyla Tatar aynı zincire vurulmuştu.

Herkes bir yerde toplandı, sonra iyi kötü sıraya dizilip yola koyuldular.

İç karartıcı bir tabloydu; âlemden koparılmış, iyi bir geleceğe dair ümidin gölgesinden dahi yoksun, soğuk, kara toprak yolda bata çıka ilerleyen bir avuç insan. Etraftaki her şey kişiyi dehşete düşürecek denli tekdüzeydi: Bitmek bilmez çamur, gri gökyüzü, yapraklarını dökmüş ıslak söğütler ve dalların arasında tüylerini kabartmış oturan bir karga. Rüzgâr kâh inliyor, kâh celalleniyor, kâh uluyup kükrüyordu.

Bu manzaranın korkunçluğunu tamamlayan cehennemden çıkma, ruh tırmalayıcı seslerin arasından İncil'deki Eyüp'ün karısının tavsiyeleri işitiliyordu: "Doğduğun güne lanet et ve öl".

Bu sözlere kulak vermek istemeyenler, ölüm düşüncesine bu elemli durumda bile ısınamayıp ürkenler bu uğultulu sesleri onlardan da yakışıksız bir şeyle bastırmak zorundaydı. Sıradan insan bu kuralı gayet iyi bilir, hayvanca sıradanlığını hür bırakır. O yüzden, aptal gibi davranmaya, kendiyle, insanlarla, duygularla

18) Rus Ortodoksluğunda 17. yy.'ın ortasından itibaren bölünme yaşandı. Patrik Nikon'un kilise reformunu kabul etmeyenler eski gelenek anlamına gelen staroobryadçestvo mezhebine katıldılar. Kilise reformu Rus Ortodoks kilisesini Konstantinopolis'teki Rum kilisesiyle özdeşleştirmiş, yalnızca Rus Ortodoksluğuna özgü kimi dini gelenekleri geçersiz ilan etmişti.

dalga geçmeye başlar. Zaten pek şefkat dolu biri değildir ki böylesi bir durumda bilhassa kötüleşir.

"Ne o tüccar hanım? Zatıâlinizin sıhhati yerindedir inşallah?" diye sordu Sergey Katerina Lvovna'ya küstahça, kafile geceyi geçirdiği köyü ıslak tepenin ardında bırakır bırakmaz.

Bu sözlerin ardından derhal Sonetka'ya yöneldi ve onu önlüğünün altına aldı, sonra sesini yükseltip incelterek şarkı söylemeye koyuldu:

Gölgede kumral başın, ardında pencerenin,
Uyumuyorsun kalp sızım, uyumuyorsun hain,
Örterim seni ceketimle, göstermem kimselere.

Sergey bu sözlerin ardından Sonetka'ya sarıldı ve onu tüm kafilenin önünde sesli bir şekilde öptü...

Katerina Lvovna bütün bunları görüyordu ama hiç görmez gibiydi; canlı cenaze misali yürüyordu artık. Onu dürtükleyip Sergey'in Sonetka'yla yaptığı kepazelikleri göstermeye çalıştı birileri. Alay konusu olmuştu.

"Dokunmayın ona," diye arka çıktı Fiona, kafileden birisi tökezleyen Katerina Lvovna'yla dalga geçmeye kalkınca. "Kadın basbayağı hasta, görmez misiniz, şeytanlar?"

"Ayaklarını ıslatmış olacak," dedi genç bir mahkûm espri niyetine.

"Malum tüccar soyundan; narin yetiştirmişler," diye yakaladı Sergey onun sözünü. "Kalın çorapları olsaymış keşke, idare ediverirmiş," diye sürdürdü.

Katerina Lvovna uyanıverdi sanki.

"Seni rezil yılan!" dedi dayanamayarak, "Eğlen bakalım, alçak, eğlen!"

"Hayır tüccar hanım, ben hiç de dalga geçmek için söylemediydim bunu, Sonetka pek iyi çoraplar satıyor da, bizim tüccar hanım almaz mı acaba diye düşündüydüm."

Birçok kişi güldü. Katerina Lvovna kurulmuş makine gibi yürüyordu.

Hava giderek bozulmaktaydı. Göğü kaplayan gri bulutlardan, yere iner inmez eriyen ve yapış yapış çamura çamur katan ıslak kar taneleri düşmeye başladı. Sonunda, diğer ucunu seçmenin imkânsız olduğu karanlık, kurşuni bir çizgi göründü. Volga'ydı bu çizgi. Volga'nın üzerinde sertçe bir rüzgâr geziniyor, kabaran geniş ağızlı, karanlık dalgaları ileri geri ağır ağır sürüklüyordu.

Islanıp üşüyen mahkûmların kafilesi yavaşça iskeleye yanaşıp feribotu beklemek üzere durdu.

Koyu renk feribot sırılsıklam yanaştı, askerler tutukluları bindirmeye koyuldu.

"Bu feribotta birisi votka bulunduruyormuş diyorlar," dedi bir mahkûm, üzerine lapa lapa ıslak kar yığılan feribot avara edip kabaran nehrin dalgaları üzerinde sallanmaya başlayınca.

"Şöyle iki tek ataydık hiç fena olmazdı," dedi Sergey ve Sonetka'yı eğlendirmek için Katerina Lvovna'ya sataştı tekrar: "Tüccar hanım, eski dostluğumuzun hatırına azıcık votka ısmarlasana. Cimrilik etme be. Eski aşkımızı hatırla, cancağızım, seninle ne kaçamaklar yapardık unuttun mu yoksa. Hani uzun sonbahar gecelerinde diz dize otururduk, hani senin yakınlarını, rahip peder çağırmadan ebedi istirahata postalardık."

Katerina Lvovna soğuktan titriyordu. Islanan elbisesinin altından kemiklerine kadar işleyen soğuk bir yana, Katerina Lvovna'nın uzviyetinde başka bir şeyler daha olmaktaydı. Başı ateş gibi yanıyordu, gözbebekleri irileşmiş, yanıp sönen keskin bir ışıkla canlanmış ve sürüklenen dalgalara kilitlenmişti.

"Biraz votkaya ben de hayır demezdim doğrusu: dondum resmen," dedi Sonetka çın çın çınlayan bir sesle.

"Tüccar hanım, ısmarlayıver hadi!" diye bulaştı tekrar Sergey Katerina Lvovna'ya.

"İnsaf be insaf!" dedi Fiona sitemkâr bir edayla başını sallayarak.

"Çok ayıp ediyorsun sahiden de," dedi Gordyuşka adında bir mahkûmcağız asker karısını destekleyerek.

"Kendisine karşı utanmıyorsan da başkalarına karşı utansaydın onun adına."

"Çok konuşma, asker artığı!" diye bağırdı Sergey Fiona'ya. "Utanacakmışım! Neyden utanacakmışım ki ben! Belki de hiç sevmedim ben onu, hele şimdi... Sonetka'nın ezdiği pabuç o yolunmuş kedinin suratından daha sevimli geliyor bana- ne diyebilirsin ki bu sözüme karşı? İsterse gitsin çarpık ağızlı Gordyuşka'yı sevsin, yahut..." at üzerinde duran yamçılı, askeri üniforması rozetli ufaklığa baktı ve ekledi: "Yahut da daha iyisi kafile başına yamansın; yamçısının altına yağmur sızmıyordur bari."

"Hem herkes de subay karısı der, fena mı," dedi Sonetka çınlayan sesiyle.

"Değil mi ya! Hem çorap parasını da güle oynaya çıkarmış olurdu," dedi Sergey destekleyerek.

Katerina Lvovna kendisini savunmuyordu; bakışları dalgalara giderek daha da ısrarla kilitlenirken dudakları kıpırdıyordu sadece. Sergey'in rezil laflarının arasından, açılıp çarpılan yüksek dalgaların uğultu ve iniltileri geliyordu kulağına. Ve işte kırılıveren bir dalganın içinde ansızın Boris Timofeyiç'in morarmış kafasını gördü, bir diğerinin içinden kocası bakındı ve küçük başını eğmiş Fedya'ya sarılarak sallanmaya koyuldu. Katerina Lvovna bir dua anımsamaya çalışıyor, dudaklarını kıpırdatıyordu, oysa

şöyle diyordu dudakları: "Seninle ne kaçamaklar yapardık unuttun mu, uzun sonbahar gecelerinde diz dize otururduk, insanları rahip peder çağırmadan acılı ölüme postalardık".

Katerina Lvovna titriyordu. Vahşileşen, yanıp sönen bakışları bir noktaya odaklanıp kalıyordu. Birkaç kez nereye uzandığını bilmeden ellerini boşluğa uzattı, indirdi sonra. Bir dakika daha geçti ve birden gözlerini kara dalgalardan ayırmaksızın sallanmaya başladı Katerina Lvovna. Ardından Sonetka'nın bacaklarına yapıştı ve onunla birlikte feribotun güvertesinden nehre atlayıverdi.

Herkes şaşkınlıktan taş kesildi.

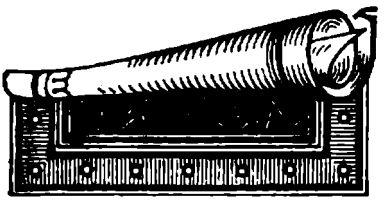
Katerina Lvovna dalganın üzerinde belirdi ve tekrar kayboldu; diğer dalga Sonetka'yı su yüzüne çıkardı.

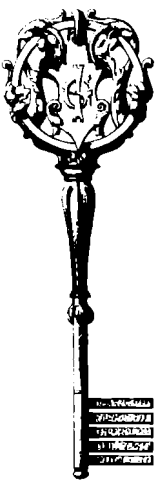
"Zıpkını atın! Zıpkını!" diye bağırdı feribottakiler.

Uzun bir ipe bağlı ağır zıpkın havalandı ve suya düştü. Sonetka yine görünmez oldu. İki saniye sonra akıntının feribottan hızla uzaklaştırdığı Sonetka tekrar kollarını kaldırdı; ne var ki o anda diğer dalganın içinden Katerina Lvovna neredeyse beline kadar yükseldi ve güçlü bir turnabalığının yumuşak bir çamçanın üzerine atılması gibi Sonetka'nın üzerine atıldı; ikisi de bir daha görünmedi.

1864

SON

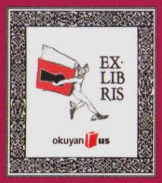

Nikolai Leskov
(1831 - 1895)

On dokuzuncu yüzyıl büyük Rus yazarlarından belki de en az tanınanı Leskov'dur. Biz onu kısa ve öz Leskov olarak anıyoruz. Çünkü o, hikayelediği olayla okuyucu arasına girmez. Ahlak dersi vermeye tenezzül etmez. Kısa ve Öz Leskov, kendisini, korkunç derecede kötü ancak olması gerekenden de fazla insancıl Katerina'nın hunharlığını, sadece ve sadece, rapor etmekle sınırlamıştır.

KAYIP KLASİKLER

Gilbert Adair 2003 yılında şu güzel soruyu sormuştu: Önümüzdeki elli yıl yeni bir edebi eserin yayınlanmasını yasaklayacak bir kanun çıksa bundan kim zarar görürdü? Neyse ki cevabı biliyoruz: Hiç kimse.

Edebi tarih gözardı edilmiş öyle hazineler barındırıyor ki, sadece bu **KAYIP KLASİKLER'in** gün ışığına çıkarılması hem yayınevlerini, hem edebiyat okurlarını bir ömür boyu meşgul etmeye yetecektir.

İlk kez Dostoyevski'nin Epoch dergisinde yayınlanan elinizdeki bu kitap tam da böyle bir hazine. Yazıldıktan bir buçuk yüzyıl sonra bile bizi hala tahrik edebildiği için ürpertici fakat mutlaka açılması gereken bir sandık.

Kitap Hakkında

Katerina Lvovna, bunaltıcı derecede sıkıcı hayatının, bir turna balığına dönüşmesiyle son bulacağından habersizdir. Yüce bir aşkın ya da en temel hayvani içgüdülerin harekete geçirdiği Katerina, insanlığımız için hayati önem taşıyan tezatlar ve tereddütler hakkında hiçbir şey bilmiyor görünmektedir...

"Katerina Lvovna sessizce uzandı ve sabaha kadar öylece yattı. Kendi kendisine "sevmiyorum ki onu" demek istiyor ama daha da tutkuyla, daha da çok sevdiğini hissediyordu Sergey'i. Ve işte gözlerinin önünde, Sergey'in diğer kadının başının altında titreyen avucu, onun ateş gibi yanan omuzlarını saran eli canlanıp duruyordu."

ISBN: 978-605-4054-74-3

okuyanus.com.tr
twitter.com/okuyanus
facebook.com/okuyanus